

Joensuun alueellisen jätelautakunnan

Jätehuoltomääräysten perustelumuistio

Määräykset ja perustelumuistion hyväksynyt Joensuun alueellinen jätelautakunta 13.6.2024 § 15.
Voimaantulo 1.8.2024

Sisältö

Kunnallisten jätehuoltomääräysten perustelumuistio	4
1. LUKU Yleiset määräykset	4
1 § Soveltamisala ja yleiset velvoitteet	4
2 § Määritelmät	4
3 § Jätehuollon tavoitteet	5
2. LUKU Kunnan jätehuoltojärjestelmään liittyminen	5
4 § Velvollisuus liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään	5
5 § Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu	6
6 § Liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai aluekeräykseen	6
7 § Kiinteistökohtainen jäteastia	7
8 § Kiinteistöjen yhteinen jäteastia (kimppa)	7
9 § Putkikeräysjärjestelmä ja muut vastaavat korttelikohtaiset järjestelmät	8
10 § Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttäminen määräajaksi	8
11 § Poltettavan jätteen aluekeräys	8
12 § Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai aluekeräyspisteisiin soveltumattomien jätteiden kuljettaminen	9
13 § Jätteiden vastaanotto- ja käsittelypaikat	9
3. LUKU Jätteiden kerääminen kiinteistöllä	9
14 § Kiinteistöllä erikseen lajiteltavat jätelajit	9
15 § Poltettava jäte (ts. sekalainen yhdyskuntajäte)	10
16 § Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden kiinteistökohtaiset erilliskeräysvelvoitteet	10
17 § Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä syntyvien kierrätettävien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet	12
4. LUKU Jätteiden omatoiminen käsittely ja hyödyntäminen	13
18 § Kompostointi	13
19 § Jätteen polttaminen	15
20 § Jätteen hautaaminen ja upottaminen	16
21 § Muut omatoimisen jätteenkäsittelyn määräykset	16
5. LUKU Jäteastiat	16
22 § Jäteastiatyypit	16
23 § Jäteastian merkitseminen	17
24 § Jäteastian täyttäminen	17
25 § Tyhjennysvälit	18
26 § Kunnossapito ja pesu	19

6. LUKU Jätteen keräyspaikat.....	19
27 § Jäteastian sijoittamista koskevat määräykset	19
28 § Jäteastian sijoituspaikan tai jäteastian lukitseminen	20
29 § Keräyspaikan ja jätteenkuljetuksen väylien kunnossapito kiinteistöllä	20
30 § Alueelliset jätteiden keräyspaikat (poltettavan jätteen aluekeräyspisteet ja ekopisteet)	20
7. LUKU Jätteenkuljetus.....	20
31 § Kuormaaminen.....	20
32 § Kuljettaminen.....	21
33 § Kuljetustietojen toimittaminen jätteenkuljetusrekisteriin	21
34 § Jätteiden toimituspaikat jätteenkuljettajille	22
8. LUKU Jätevesilietteet ja erotuskaivojätteet	22
35 § Velvollisuus liittyä saostus- ja umpisäiliölietteiden kiinteistöittäiseen kuljetukseen.....	23
36 § Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse.....	23
37 § Lietesäiliöiden ja erotuskaivojen tarkastaminen ja tyhjentäminen.....	24
38 § Lietesäiliöiden tyhjennyksen keskeyttäminen.....	25
39 § Lietteiden omatoiminen käsittely	25
9. LUKU Roskaantumisen ehkäiseminen.....	26
40 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto	26
41 § Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla.....	26
10. LUKU Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet	27
42 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto	27
43 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöiltä	27
44 § Erityisjätteet	27
45 § Terveystieteiden erityisjätteet.....	27
11. LUKU Muut määräykset.....	28
46 § Tiedottamisvelvoite	28
47 § Jätehuoltomääräysten valvonta	28
48 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä.....	28
49 § Voimaantulo	28
50 § Siirtymäsäännökset.....	29

Kunnalle kuuluvista jätehuollon tehtävistä säädetään jätelaissa (646/2011). Jätehuoltomääräykset ovat jätelain 91 §:n nojalla annettavia sitovia paikallisia määräyksiä, joilla tarkennetaan jätelakia ja jäteasetusta. Jätehuoltomääräysten tavoitteena on edistää jätelain toimeenpanoa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen ja estää jätteestä tai jätehuollosta aiheutuvat haitat tai vaarat terveydelle tai ympäristölle sekä edistää etusijajärjestyksen noudattamista. Jätehuoltomääräykset valmistelee ja hyväksyy kunnan jätehuoltoviranomainen.

Joensuun alueellisen jätelautakunnan toimialueen aiemmat jätehuoltomääräykset on hyväksytty 10.12.2015 § 49 ja astuneet voimaan 1.2.2016. Jätehuoltomääräyksiin on tehty yksittäisiä muutoksia 17.12.2020 § 31, jotka ovat astuneet voimaan 1.1.2021. Jätelainsäädännössä vuosien kuluessa tapahtuneet muutokset ovat niin merkittäviä, että jätehuoltomääräykset on ollut tarpeen päivittää vastaamaan nykyisiä jätelain- ja asetuksen vaatimuksia. Jätehuoltomääräyksiä on tarkistettava kansallisen jätelainsäädännön uudistusten sekä myös määräysten soveltamisesta saatujen kokemusten ja palautteiden perusteella. Määräysten valmistelussa on otettu huomioon sekä voimassa olevaan jätelakiin jo aiemmin tehdyt muutokset sekä parhaillaan käynnissä olevan jätelainsäädännön uudistuksen keskeiset linjaukset.

Jätehuoltomääräykset on perusteltava hallintolain 45 §:n mukaisesti. Jätehuoltomääräysten yhteyteen on siten laadittu perustelumuistio tarkentamaan jätehuoltomääräysten kunnallisia (osa 2) jätehuoltomääräyksiä. Tässä muistiossa avataan säännösten perusteita ja tuodaan esille aiempiin määräyksiin verraten keskeisimmät muutokset.

15.12.2022

Joensuun alueellinen jätelautakunta

Jätehuoltomääräysten perustelumuistiot on täydennetty keväällä 2024 jätehuoltomääräysten päivittämisen yhteydessä.

Kunnallisten jätehuoltomääräysten perustelumuistio

1. LUKU Yleiset määräykset

1 § Soveltamisala ja yleiset velvoitteet

Kunnalliset jätehuoltomääräykset annetaan jätelain (646/2011) 91 §:n nojalla ja niissä annetaan lain täytäntöön panemiseksi paikallisista oloista johtuvia tarkentavia määräyksiä.

Varsinaisissa jätehuoltomääräyksissä annetut määräykset ovat sitovia määräyksiä, joita on noudatettava määräysten soveltamisalalla, tai haettava tietystä määräyksestä poikkeamista kunnan jätehuoltoviranomaiselta. Yleisessä osassa on kuvattu lainsäädännöstä tulevia velvoitteita ja jätehuollon käytännön järjestelyjä Joensuun alueellisen jätelautakunnan toimialueella. Alue on jätelakiin perustuen sama kuin kunnallisen jätehuoltoyhtiö Puhas Oy:n toimialue. Syyskuussa 2022 Joensuun alueellisen jätelautakunnan jätehuoltomääräykset ovat voimassa Ilomantsin, Joensuun, Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven alueilla.

Jätehuoltomääräyksillä ohjataan erityisesti kunnan järjestämisvastuulle kuuluvan jätehuollon järjestelyjä. Osittain määräykset koskevat myös muuta jätehuoltoa (ns. elinkeinotoiminnan jätehuolto), ja nämä määräysten pykälät on lueteltu soveltamisalassa. Määräykset koskevat myös elinkeinotoimintaa siltä osin kuin on tarpeen jätteen hallitsemattoman käsittelyn, jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan sekä roskaantumisen ehkäisemiseksi. Nämä kaikkia velvoittavat määräykset liittyvät jätteiden keräykseen, vastaanottoon ja kuljetuksen käytännön järjestelyihin sekä niiden teknisiin vaatimuksiin.

Näitä jätehuoltomääräyksiä ei sovelleta terveydenhuollon erityisjätteiden jätehuollon järjestämiseen, koska siitä säädetään tai määrätään muualla ja nämä jätteet ovat ominaisuuksiensa vuoksi käsiteltävä erityisten säännösten ja ohjeiden mukaisesti.

2 § Määritelmät

Jätehuoltomääräyksissä käytettävien käsitteiden määrittelyt, jotka ovat mahdollisuuksien mukaan yhtenevät jätelain tai -asetuksen määritelmien kanssa. Käsitteiden ymmärtäminen on tärkeää määräyksiä sovellettaessa.

Kiinteistön haltijan osalta määritelmää voidaan tarkentaa siten, että mikäli yhdellä kiinteistöllä sijaitsee useita vakinaiseen tai vapaa-ajan asumiseen tarkoitettuja rakennuksia, rinnastetaan pääsääntöisesti kunkin rakennuksen haltija näissä määräyksissä kiinteistön haltijaan. *Kiinteistöllä* tarkoitetaan lainsäädännössä ja jätehuollon järjestämisessä itsenäistä maanomistusyksikköä, joka on merkitty tai tulee merkitä valtakunnalliseen kiinteistörekisteriin. Yleisimmin kiinteistö on tila tai tontti. Yksi kiinteistö voi muodostua useista erillisistä palstoista. Yhdellä kiinteistöllä voi sijaita useita rakennuksia joko samalla rakennuspaikalla (samassa pihapiirissä) tai kiinteistön eri osissa. Jätehuollon velvoitteet ja maksut on sidottu kiinteistöllä sijaitsevien asuntojen määrään (mm. yhden asunnon talot, vapaa-ajan asuinrakennukset ja rakennukset, joissa on useita asuntoja). Jos kiinteistöllä on esimerkiksi vakinaisesti asuttu yhden asunnon talo sekä erillinen vapaa-ajan asunto, tai kaksi erillistä ja eri perheiden asuttamaa omakotitaloa, on jätehuolto järjestettävä ja jätemaksua laskutetaan molempien osalta.

Sekalaisesta yhdyskuntajätteestä ts. sekajätteestä käytetään määräyksissä käsitettä *polttava jäte*, sillä sekajäte toimitetaan poltettavaksi Riikinvoiman jätteenpolttolaitokseen. Jätelajin nimitys on muutettu jo alueella vakiintuneeksi ja paremmin käsitteilytavan huomioon ottavaksi.

Jätelain (JL 6 §) *biojätteen* määritelmään poiketen jätehuoltomääräyksissä biojäte ja puutarha- ja puistojäte ovat erilliset käsitteet, koska jätehuollon järjestämisen kannalta näiden keräys-, vastaanotto- ja käsittelytoiminnot eroavat toisistaan ja näin ollen niitä koskevat määräykset ovat erilaisia. Näissä määräyksissä

biojätteellä tarkoitetaan biologisesti hajoavaa elintarvike- ja keittiöjätettä ja elintarviketuotannossa syntyvää vastaavaa jätettä.

Aiempiin määräyksiin nähden määritelmiin on lisätty informatiiviset käsitteet *tekstiilijäte eli poistotekstiili* sekä *vieraslajit*. *Tekstiilijäte* eli *ns. poistotekstiili* toimitetaan 1.1.2023 alkaen kunnallisen jätehuoltoyhtiön järjestämään vastaanottoon. Erilliskerättyyn tekstiilijätteeseen eli poistotekstiileihin tulee laittaa vain puhtaat, mutta käyttökelpottomat esimerkiksi reikäiset tai vertyneet tekstiilit. Käyttökelpoiset tekstiilit tulee ohjata edelleen uudelleenkäyttöön. Likaantuneet, homehtuneet tai märät tekstiilit tulee hävittää poltettavana jätteenä. Kompostointia käsittelevään lukuun (18 §) sisältyvän *vieraslajien* kompostointikiellon vuoksi määritelmiin on lisätty ohjeistus vieraslajien oikeaoppiseen hävitystapaan ohjeistamalla internetsivustolle www.vieraslajit.fi.

Saostus- ja umpisäiliölietteen määritelmä on lisätty 2024. Jätelain (6 §) mukaan saostus- ja umpisäiliölietteellä tarkoitetaan talousjätevedestä saostussäiliössä, umpisäiliössä, pienpuhdistamossa tai muussa vastaavassa käsittelyjärjestelmässä muodostuvaa lietettä. Jätehuoltomääräyksissä on selvytyden vuoksi tarkennettu, että määritelmä kattaa myös umpisäiliöön johdettavan jäteveden. Määräyksissä käytetään rinnasteisesti termiä *jätevesiliete*.

3 § Jätehuollon tavoitteet

Todetaan jätelain keskeiset tavoitteet lakiin kirjatun etusijajärjestyksen kautta. Jätelaissa (8 §) kaikkia toimijoita veloitetaan ensisijaisesti vähentämään jätteen määrää ja haitallisuutta ja ohjataan etusijajärjestyksen mukaiseen toimintaan. Jos jätteen syntyä ei pystytä välttämään, etusijajärjestyksen mukaan jäte tulee ensisijaisesti valmistella uudelleen käyttöön tai kierrätykseen. Ellei tämä ole mahdollista, jäte voidaan hyödyntää energiana. Viimeisenä vaihtoehtona on jätteen loppukäsittely, esimerkiksi jätteen sijoittaminen kaatopaikalle.

2. LUKU Kunnan jätehuoltojärjestelmään liittyminen

4 § Velvollisuus liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään

Määräyksellä täsmennetään jätelain 41 §:n mukaista kiinteistön haltijan velvollisuutta luovuttaa kunnan järjestämistä kuuluva jäte alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen (= kiinteistökohtaiseen) jätteenkuljetukseen tai kunnan järjestämään alueelliseen keräykseen. Käytännössä kaikkien vakinaiseen ja vapaaajan asumiseen tarkoitettujen ja käyttökelpoisten kiinteistöjen tulee kuulua kunnan jätehuoltojärjestelmään niiden käytön määrästä riippumatta. Myös muiden jätelain 32 §:n mukaan kunnan jätehuollon järjestämismääräysten piiriin kuuluvien kiinteistöjen on kuuluttava kunnan jätehuoltojärjestelmään ja noudatettava jätehuoltomääräyksiä. Kiinteistöllä syntyvälle jätteelle on oltava jätehuoltomääräysten mukaiset jäteasiat ja näille määräysten mukaiset tyhjennykset. Poikkeuksena velvollisuudesta luovuttaa jäte kiinteistökohtaiseen kuljetukseen on jäte, joka poikkeuksellisen kokonsa, suuren määränsä tai muun ominaisuutensa vuoksi ei sovellu kuljetettavaksi tavanomaisessa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa.

Jätehuoltoon liittymisvelvoite on kiinteistön haltijalla, jona pidetään kiinteistön omistajaa, vakinaista asukasta tai muuta vuokraoikeuden haltijaa. Liittyminen ei ole vapaaehtoista. Mikäli vakinaiseen tai vapaaajan asumiseen tarkoitettun asuinkiinteistön haltija ei liitä sitä jätehuollon piiriin, kunnan jätehuoltoviranomainen tekee sen jätehuoltomääräysten 6 §:n perusteella. Kunta järjestää lakisääteisen velvoitteen perusteella jätepalvelut, ja tulee laskuttamaan liittämislomituksen jälkeen jätemaksua.

Yhdellä kiinteistöllä (=rajattu kiinteistörekisteriin merkitty maa-alue) sijaitsee joskus useita vakinaisia tai vapaaajan asuntoja taikka muita rakennuksia. Tällöin jätehuolto tulee järjestää kunkin asunnon tai muun toiminnon osalta. Se voidaan tehdä yhteisesti (ns. kimppa-astia, jos asunnot/toiminnot sijaitsevat

lähekkäin) tai erikseen (etenkin, jos asunnot/toiminnot sijaitsevat kiinteistön eri osissa kilometrien päässä toisistaan). Käytännössä kunkin vakinaisen asunnon tai vapaa-ajan asunnon haltijan tulee liittyä jätehuoltoon ja sopia jäteyhtiön kanssa järjestelystä. Viime kädessä vastuu jätehuollon järjestämisestä on kiinteistön omistajalla tai haltijalla. Jättemaksua voidaan laskuttaa asuntokohtaisesti. Maksuperusteet määritetään kunnan jätetaksassa.

5 § Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu

Jätelain 33 §:llä turvataan jätehuoltopalvelut kunnan järjestämänä myös elinkeinotoiminnalle, mikäli toimijan tarvitsemia palveluita ei ole tarjolla yksityisillä markkinoilla tai palvelutarjonnassa on puutteita ja tuotettu jäte pystytään käsittelemään kunnan jätehuoltojärjestelmässä. Jätteen haltijan on pyydettävä palvelua kunnalta eli käytännössä kunnalliselta jäteyhtiöltä (Puhas Oy:ltä). Ennen palvelun tarjoamista kunnan (kunnallisen jäteyhtiön) on arvioitava yksityisten jätehuoltopalveluiden tarjonnan kohtuullista saatavuutta.

Jätteen haltijan palvelupyynnöön liittyvät menettelyt ovat erilaisia riippuen tarvittavan jätehuoltopalvelun vuotuisesta arvosta ja kiireellisyydestä. Kunnan jäteyhtiöltä vähintään 2000 euron palvelun pyytämiseen on jätteen haltijan osoitettava mahdollinen palvelunpuutetilanne tietoalustamenettelyn avulla. Ennen kuin kunta tai kunnan jäteyhtiö ja palveluita tarvitseva toimija voivat sopia yli 2000 euron arvoisesta vuotuisesta palvelusta, on palveluja tarvitsevan ilmoitettava palvelun tarpeestaan jätelain 143 a §:n mukaisessa jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustassa (Materiaalitori) vähintään 14 vuorokauden ajan. Ellei palvelulle ole tullut markkinoilta tarjousta kohtuullisin ehdoin tässä määräajassa, voi jätteen haltija pyytää kunnan toissijaista palvelua tekemällä tietoalustassa TSV pyynnön. Jos jäte soveltuu kunnan jätehuoltojärjestelmään, on kunnan tai kunnan jäteyhtiön mahdollista järjestää pyydetty palvelu. Kunnan tai kunnallisen jäteyhtiön ja palvelun tarvitsijan välinen sopimus kunnan toissijaiselle jätehuoltovastuulle kuuluvasta palvelusta voi olla korkeintaan kolmen vuoden mittainen ja sen tulee olla määräaikaisuudestaan huolimatta irtisanottavissa.

Jätteen haltijalla ei ole velvollisuutta ilmoittaa palvelun tarpeesta jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustassa, jos kunnan jäteyhtiöltä hankittava palvelu on arvoltaan alle 2000 euroa vuodessa tai palvelun tarve on yllättävä ja kiireellinen. Koska tietoalustan käytöstä, palvelupyynnön menettelystä ja palvelua koskevasta sopimuksesta on määrätty laissa, jätehuoltomääräyksissä ei ole syytä määrätä näistä. Jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustaa eli Materiaalitoria ylläpitävät Ympäristöministeriö ja Motiva, joilta saa myös Materiaalitorin käyttöä koskevaa neuvontaa.

6 § Liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai aluekeräykseen

Jätehuoltomääräyksissä säädetään, miten jätelain mukainen liittymisvelvollisuus kunnan jätehuoltojärjestelmään tulee käytännössä kiinteistöillä järjestää. Annetaan vaihtoehdot toiminnaltaan tai sijainniltaan erilaisten kiinteistöjen jätehuollon järjestämistavaksi. Määräys vastaa pitkälti aiempien määräysten sisältöä.

Joensuun alueellisen jätelautakunnan alueella kunnan vastuulle kuuluvan poltettavan jätteen, biojätteen sekä 1.7.2023 alkaen kartonkipakkausten, muovipakkausten, lasipakkausten, metallin ja myöhemmin myös saostus- ja umpisäiliölietteiden kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämisestä vastaa kunnallinen jäteyhtiö. Puhas Oy kilpailuttaa keskitetysti kiinteistöjä varten jätteen keräyksen ja kuljetuksen. Liittyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen tai aluekeräyspisteeseen tapahtuu ilmoittamalla liittymisestä kunnalliselle jäteyhtiölle, joka hoitaa kunnan vastuulla olevan jätehuollon käytännön toteuttamisen. Liittyminen perustuu jätelakiin ja jätehuoltomääräyksiin, ja maksut perustuvat jätehuoltoviranomaisen hyväksymään julkisoikeudelliseen jätetaksaan.

Jätehuolto on järjestettävä kaikilla kiinteistöillä vähintään poltettavalle jätteelle. Kierrätettävien jätteiden ja muiden jätelajien lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteista säädetään jätehuoltomääräysten 3. luvussa.

Taajamassa sijaitsevan vakinaisesti asutun kiinteistön jätahuolto tulee järjestää omaa tai kimppa-astiaa käyttäen (kiinteistöittäinen kuljetus). Poltettavan jätteen aluekeräysverkosto varataan erityisesti sellaisten haja-asutusalueella sijaitsevien vapaa-ajan ja vakinaisten asuntojen käyttöön, jotka eivät pysty liittymään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kiinteistön sijainnin tai olosuhteiden vuoksi, tai joiden käyttö on niin satunnaista, ettei oman jäteastian käyttö ole järkevää.

Tässä pykälässä ei käsitellä saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksia, sillä jätevesilietteiden jätahuoltoa koskevat määräykset ovat jätahuoltomääräysten 8. luvussa.

7 § Kiinteistökohtainen jäteastia

Kiinteistön haltijan on järjestettävä vastaanottoaika kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettaville jätteille (jätelaki 40 §) sekä hankittava tarvittavat jäteastiat. Jos kiinteistöllä ei ole entuudestaan jäteastiaa, on vaihtoehtona kunnallisen jätahuoltoyhtiön omistaman jäteastian tuominen kiinteistölle (astiapalvelu). Jäteastiasta syntyvät kulut sisältyvät jätetaksaan.

Valvontaan ja hallintopakkoon liittyvä toimivalta on valvontaviranomaisella. Mikäli kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluva kiinteistö ei järjestä keräyspaikkaa jätetioiden sijoittamista varten tai hanki jäteastiaa kehoituksista huolimatta tarvittaessa toimitaan yhdessä valvontaviranomaisen eli kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa. Yksittäiset asuinkiinteistöt liitetään tarvittaessa poltettavan jätteen aluekeräykseen jätahuoltoviranomaisen toimesta jätahuoltomääräysten 6 §:n mukaisesti.

8 § Kiinteistöjen yhteinen jäteastia (kimppa)

Yhteisen jäteastian eli yhteisastian eli kimppa-astian käyttö sopii hyvin esimerkiksi vähän jätettä tuottavien ja/tai pienten kotitalouksien käyttöön taikka harvakseltaan käytettävien tai raskaalle kalustolle soveltumattomien teiden varsilla sijaitsevien vapaa-ajan asuntojen käyttöön.

Kimppa-astian perustaminen ja käyttö on mahdollista lähemmäs sijaitseville kiinteistöille. Kimppa-astian tulee olla helposti käytettävissä eli astiaa käyttävien kiinteistöjen tulee sijaita samalla alueella, myös silloin kun kimppa perustetaan haja-asutusalueelle. Poltettavan jätteen yhteisastia voi sijaita esimerkiksi kiinteistöille johtavan tien alussa, jolloin kaikki kiinteistöillä asuvat kulkevat sen kautta. Jätelain mukaan jäte on luovutettava alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen, ja jos kimppa-astialle on matkaa kymmeniä kilometrejä, ei lain edellytys täyty. Normaalisti haja-asutusalueella välimatka jätteen syntykiinteistöltä kimppa-astialle tulee olla enimmillään 5 km luonnollista reittiä kulkien. Olosuhteet ja välimatkat haja-asutusalueella kuntien eri osissa eroavat kuitenkin toisistaan. Poikkeuksellisesti syrjäisellä haja-asutusalueella voidaan hyväksyä kimpan muodostaminen kiinteistön ja kimppa-astian pitkistä välimatkasta huolimatta, jos parempia jätahuoltovaihtoehtoja (esim. aluekeräyspiste) ei ole tarjolla. Etäisyysrajausta ei sovelleta, jos kimppa-astiaa käyttävät kiinteistöt ovat saman yksityistien varrella, ja kimppa-astia on kaikkien sitä käyttävien poiskulkureitin varrella.

Vapaa-ajan kiinteistön ja sen haltijan vakinaisen asuinkiinteistön välinen poltettavan jätteen kimppa voidaan muodostaa edellisestä poiketen silloin, jos vapaa-ajan asunnon lähistöllä tai matkalla vakinaiselle asunnolle ei ole kohtuullisesti saavutettavaa aluekeräyspistettä. Lähtökohtana vapaa-ajan asunnonkin kohdalla on se, että jätahuolto tulee järjestää sen sijaintialueella mahdollisimman lähellä jätteen syntykiinteistöä. Aluekeräyspisteen kohtuullisen saavutettavuuden arvioinnissa otetaan huomioon vapaa-ajan ja vakinaisen asunnon sijainnit siten, että mitä pidempi niiden välinen matka on, sitä pidempi poikkeama suoralta kulkuyhteydeltä aluekeräyspisteelle katsotaan kohtuulliseksi.

Yhteisastian käyttö on oltava seurattavissa, ettei muodostu esimerkiksi liian suuria hallitsemattomia yhteisastioita. Kirjallinen ilmoitus kimppaan kuuluvista edellytetään jätahuollon seurannan, mutta myös tasapuolisen laskutuksen (perusmaksut) takia. Kimpan yhteyshenkilön rooli tuodaan esiin myös kimppaan kuuluville

tiedottamisen osalta. Määräykseen on lisätty vaatimus kirjallisesta luvasta taloyhtiöltä, mikäli vapaa-ajan kiinteistöllä syntynyt jäte tuodaan taloyhtiössä sijaitsevan vakituisen asunnon jäteastioihin.

Biokimpassa eli biojätteen erilliskeräyksen yhteisastian käyttäjiä voi olla korkeintaan kymmenen (10) kiinteistöä tai erillistä asuntoa. Vuoden 2023 alusta voimassa ollutta viiden talouden maksimimäärää on korotettu kymmeneen käytännön syistä. Kotitalouksissa syntyvän biojätteen määrä vaihtelee ja jos sitä muodostuu vähän, mahtuvat biojätteet yhteisastiaan (vrt. asunto-osakeyhtiöiden biojäteastiat). Biokimpassa on sitä käyttävien asuntomäärän lisäksi huomioitava myös muut jätehuoltomääräykset, mm. tyhjennysvälit ja kimpan osakkaiden etäisyys astiasta. Biojäte voidaan erilliskeräyksen sijaan myös kompostoida. Yhteiskäytössä olevasta kompostorista säädetään jätehuoltomääräysten 18 §:ssa.

Biojätteen yhteisastian osalta määritetään uutena määräyksenä kimpan osakkaina olevien kiinteistöjen maksimietäisyydeksi kimppa-astialle 300 metriä. Määräyksellä halutaan ehkäistä näennäinen biojätteen erilliskeräysvelvoitteen noudattaminen lakisääteisen erilliskeräysvelvoitteen tullessa voimaan ja edesauttaa biojätteen tosiasiallista erilliskeräystä. Biojäte eroaa ominaisuuksiltaan poltettavasta jätteestä. Biojätehuollon toimivuuden kannalta keräysastian on hyvä sijaita kohtuullisen lyhyen matkan päässä.

Yhteisastian asianmukaisen käytön varmistamiseksi ja roskaantumisen ehkäisemiseksi asetetaan laskennalliset jätteen tilavuusvaraukset erikseen vakinaisille ja vapaa-ajan kiinteistöille. Tilavuusvaraukset ovat jätehuollon asiantuntijoiden näkemyksen mukaisia ja jätehuoltomääräyksissä aiemmin sovellettuja tilavuuksia.

Mikäli yhteisastian käytöstä aiheutuu ongelmia, voi valvova viranomainen eli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen kieltää yhteisastian käytön tai kehottaa ryhtymään toimenpiteisiin, kuten esimerkiksi kasvattamaan astiakokoa. Perustellusta syystä voi olla tarkoituksenmukaista, että myös jätehuoltoviranomainen voi lopettaa yhteisastian jätehuollon ja yhteisastian osakkaat tai osa osakkaista siirtyvät käyttämään omia jäteastioitaan.

9 § Putkikeräysjärjestelmä ja muut vastaavat korttelikohtaiset järjestelmät

Putkikeräyksen tai vastaavan korttelikohtaisen järjestelmän keräysastioista jätteet kuljetetaan kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa.

10 § Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttäminen määräajaksi

Määräyksessä rajataan, miten pitkäksi aikaa tyhjennykset voi keskeyttää pelkällä ilmoituksella ja missä tilanteessa on haettava poikkeamista jätehuoltomääräyksistä. Ilmoituskäytäntö rajataan vakinaisiin asuin-kiinteistöihin. Määräystä päivitetään siten, että jäteyhtiöön ilmoittamalla voi tyhjennyksen keskeyttää pisimmillään 12 kuukauden ajaksi aiemman 6 kuukauden sijaan. Lomamatka, peruskorjaus tai vastaava peruste, jonka takia kiinteistöä ei lainkaan käytetä, voi kestää yli 6 kk ja keskeytys on perusteltua myöntää jätehuoltoyhtiöön tehtävän ilmoituksen perusteella. Yli 12 kuukauden keskeytystä vakinaisen asunnon jäteastian tyhjennyksiin ja vapaa-ajan asunnon jäteastian tyhjennysten keskeyttämistä on haettava jätehuoltoviranomaiselta jätehuoltomääräyksistä poikkeamisasiana.

Määräyksessä edellytetään jäteastian tai -astioiden tyhjentämistä ennen keskeytyksen alkamista, jottei jätteestä aiheudu hygieniahaittaa keskeytyksen aikana. Keskeytyksen maksimikesto lasketaan siten, ettei keskeytystä edeltävän ja keskeytyksen jälkeisen tyhjennyksen väli saa ylittää 12 kuukautta säännöllisestä tyhjennysrytmistä riippumatta.

11 § Poltettavan jätteen aluekeräys

Kunta voi päättää, että poltettavan jätteen kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei järjestetä alueella, jossa on hankalat kulkuyhteydet, vähän jätteen haltijoita tai vähän kuljetettavaa jätettä, jollei kuljetusta ole ympäristö- tai terveysystävällistä pidettävä tarpeellisena. (JL 35 § 4 mom.) Alueilla, joilla kiinteistöittäistä jätteenkeräystä ei voi tai kannata järjestää, aluekeräys korvaa kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen. Käytännössä

jätehuoltomääräysten soveltamisalueella aluekeräysjärjestelmä on alueellisesti päällekkäinen kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen kanssa.

Määräyksessä tarkennetaan aluekeräyspisteen käyttöoikeuden määrittelyä ja ohjeistetaan oikeasta käyttötavasta aluekeräyspisteen erilaiset käyttäjät huomioiden.

Pykälä vastaa aiempia määräyksiä, mutta on tarkennettu aluekeräyspisteelle toimitettavan jätteen kertamäärää muun muassa laitteiden kunnossapidon vuoksi. Toimialueella on nyt käytössä yhdenmukaiset lukittavat syväkeräyspisteet, joihin jäte tulee toimittaa kohtuullisissa erissä siten, että keräyspisteen kansi sulkeutuu vaivattomasti ja astiaan laitetaan kerrallaan poltettavaa jätettä enintään 60 litran jätessäkillinen.

12 § Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai aluekeräyspisteisiin soveltumattomien jätteiden kuljettaminen

Jätelain 32 ja 41 § mukaan.

Vastaa aiempia määräyksiä. Mahdollistetaan kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus suurikokoiselle jätteelle tai poikkeuksellisen suurelle jätemäärälle tai muuten tavanomaiseen keräykseen sopimattomalle jätteelle; samalla veloitetaan kuljetuksen järjestämiseen. Esim. huonekalujätteet tai erityisjätteet tulee jätteen haltijan kuljettaa itse tai tilata niille kuljetus. Jätteet on vietävä kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan vastaanotto- paikkaan.

Kiinteistön haltijalla on vastuu järjestää korvaava jäteastian tyhjennys ja jätteiden kuljetus silloin, jos jäteastia ei voida tyhjentää normaalisti sen väärin tehdyn täyttämisen vuoksi. Tällöinkin jäte on toimitettava käsiteltäväksi kunnallisen jätehuoltojärjestelmän piiriin.

13 § Jätteiden vastaanotto- ja käsittelypaikat

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomat jätteet ja kunnan yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätteet, joita ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa tai vastaanoteta aluekeräyspisteissä, tulee toimittaa omatoimisesti kunnallisen jäteyhtiön osoittamiin vastaanotto- paikkoihin. Osa jätelautakunnan alueen kunnista on lisäksi järjestänyt puutarhajätteen ja risujen vastaanotto- paikkoja kuntalaisilleen. Tuottajavastuun alaiset jätteet tulee ensisijaisesti viedä tuottajien järjestämiin vastaanotto- paikkoihin.

Kunnallinen jäteyhtiö veloitetaan ylläpitämään internetissä ajantasaista listaa järjestämistään vastaanotto- paikoista. Paikkoja ei ole tarkoituksenmukaista luetella jätehuoltomääräyksissä, koska mahdolliset vastaanotto- paikkojen muutokset on helppo päivittää internet- sivuille. Koska poltettavan jätteen aluekeräys on erilliseen käyttömaksuun perustuva palvelu, ei näiden pisteiden sijainnista tiedoteta verkossa. Järjestelmän käyttäjät saavat tarkentavaa tietoa jätehuoltoyhtiön asiakaspalvelusta.

3. LUKU Jätteiden kerääminen kiinteistöllä

14 § Kiinteistöllä erikseen lajiteltavat jätelajit

Kunnan velvollisuutena on edistää kierrättämistä siten, että etusijajärjestys toteutuu ja jäteasetuksen kierrätystavoite täyttyy. Määräyksessä veloitetaan jätelain mukaisesti pitämään jätteet erillään toisistaan. Jätteen haltijan velvollisuus on toimittaa hyötyjätteet kierrätystä varten erilliskeräykseen, ja vaaralliset sekä erityisjätteet niille tarkoitettuun keräykseen.

Kiinteistöillä lajitellut kierrätyskelpoiset kuluttajapakkausjätteet kuuluvat jätelain nojalla pakkausten tuottajien ja tuottajayhteisöjen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Muut lajitellut kierrätyskelpoiset asumisesta tai kunnan palvelu- ja hallintotoiminnoista syntyneet jätteet kuuluvat kunnan jätehuollon

järjestämisvelvollisuuden piiriin. Jotta jätehuolto sujuisi käytännössä, vastuun jakautuessa eri tahoille on jätelaissa säädetty tuottajien ja kuntien yhteistoiminnasta pakkausjätteiden keräämisessä kiinteistöiltä (JL 49a ja 49b §). Yhteistoiminta toteutetaan niin, että kunta järjestää kierrätyskelpoisen pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen vähintään taajamien kiinteistöiltä tuottajien järjestämään käsittelyyn ja kierrätykseen. Jätelain 35 § ja 36 § mukaisesti kierrätyskelpoisten jätelajien kiinteistöittaiset kuljetukset järjestetään kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Tuottajat ja kunnat sopivat yhteistoiminnan ja jätelain puitteissa keskenään korvauksista, joita tuottajat maksavat kunnille pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen järjestämisestä. Kiinteistökohtaisen kuljetuksen ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen pakkausjätteiden ja muiden kierrätyskelpoisten jätteiden keräys järjestetään aluekeräyksenä. Tuottajayhteisön aluekeräyksen vastaanotto-paikat on nimetty Rinki ekopisteiksi. Kierrätyskelpoisten jätteiden aluekeräyspisteiden sijainnit ovat osoitteessa www.kierratys.info.

Kunnan jätehuoltovastuu laajeni jäteasetuksen 21 §:n mukaisesti tekstiilijätteen vastaanoton järjestämiseen 1.1.2023 alkaen.

Paperijätteen jätehuolto on kokonaan tuottajien järjestämää. Jos kiinteistöllä on käytössään paperintuottajien järjestämä paperinkeräysastia, on paperijäte laitettava siihen. Muutoin kiinteistöjen käytössä on tuottajien järjestämä paperijätteen aluekeräys.

Kiinteistöllä syntyy silloin tällöin myös muita erikseen lajiteltavia jätelajeja, kuten puutarha- ja puistojätettä, sähkö- ja elektroniikkaromua, paristoja ja akkuja, vaarallisia jätteitä ja erityisjätteitä. Vaarallisista jätteistä ja erityisjätteistä määrätään jätehuoltomääräyksissä luvussa 10 tarkemmin.

Omatoimiremonttien yhteydessä syntyy myös rakennus- ja purkujätteitä. Rakennus- ja purkujätteelle annetaan jäteasetuksessa (26 §) määrän ja haitallisuuden vähentämiseen ja käsittelyyn liittyviä määräyksiä sekä erilliskeräysvelvoitteita (27 §), jotka koskevat niin elinkeinotoimintaa kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Asuinkiinteistöillä syntyvä rakennus- ja purkujäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että se on peräisin kotitalouden pienimuotoisesta omatoimisesta rakennus- ja purkutoiminnasta. Mikäli remontointipalveluita tarjoava yritys vastaa asuinkiinteistöllä rakennus- ja purkutoiminnasta, on asuinkiinteistöllä syntyvä rakennus- ja purkujäte elinkeinotoiminnan jätettä, eikä siitä voida antaa jätehuoltomääräyksissä määräyksiä.

15 § Poltettava jäte (ts. sekalainen yhdyskuntajäte)

Poltettavan jätteen astia tulee jatkossakin olla käytössä kaikilla kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kuuluvilla kiinteistöillä. Vaikka lajittelua tehostetaan, syntyy asumisessa ja muussa toiminnassa poltettavaa jätettä, esimerkiksi muovituotteista ja tuotteista, joissa on yhdistetty eri materiaaleja.

Poltettava jäte ohjautuu pääasiassa energiahyödyntämiseen, joten sen joukkoon ei saa laittaa palamatonta materiaalia. Tästä kiellosta poiketen pienet määrät vaaratonta palamatonta materiaalia olevaa jätettä saa laittaa astiaan, jos sille ei ole vastaanottopaikkaa kiinteistöllä tai ekopisteissä (jätehuoltomääräysten 24 §). Suuret erät palamatonta tai poltettaessa haitallista jätettä on jätteen haltijan toimitettava kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan paikkaan (jäteasema tai jätekeskus).

16 § Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden kiinteistökohtaiset erilliskeräysvelvoitteet

Tarkennetaan aiempia hyötyjätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteita muuttuneen lainsäädännön mukaiseksi sekä kierrätyksen tehostamiseksi.

Erilliskeräysvelvoitteiden lähtökohtana on jäteasetuksen (978/2021) mukainen kiinteistöittäinen kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräys. Asetuksen mukaan taajama-alueilla, vähintään viiden huoneiston asuinkiinteistöillä, on asumisessa syntyvät bio- ja pakkausjätteet sekä pienmetalli lajiteltava ja erilliskerättävä

omiin kiinteistökohtaisiin jäteastioihin. Pakkausjätteet lajitellaan tuottajien lajitteluohjeiden mukaisesti. Pakkausjätteiden ja pienmetallijätteiden keräys siirtyy kunnan vastuulle 1.7.2023 alkaen.

Biojätteen erilliskeräys on jo toimialueella järjestetty taajama-alueilla kiinteistön huoneistojen lukumäärän perusteella, mutta jäteasetuksen mukaan biojätteen erilliskeräystä on laajennettava yli 10 000 asukkaan taajamissa koskemaan kaikkia kiinteistöjä 19.7.2024 alkaen. Biojätteen kompostointi kiinteistöllä erilliskeräyksen sijaan on yhä mahdollista. Omatoimisen käsittelyn edellytyksistä on määrätty erikseen jäteasetuksessa 12 §:ssä ja lisäksi jätehuoltomääräyksissä on kompostointiin liittyviä asetusta täydentäviä määräyksiä (18 §).

Yksikkö, johon erilliskeräyksen velvoitteet kohdistuvat, on kiinteistö. Jäteasetuksen 17 §:n perusteluissa on tarkennettu, miten käsitettä kiinteistö tulisi tulkita erilliskeräyksen järjestämiseen liittyvissä velvoitteissa.

Jäteasetuksessa taajamalla tarkoitetaan rakennusryhmää, jossa on vähintään 200 asukasta ja jossa rakennusten välinen etäisyys on yleensä enintään 200 metriä. Taajamat eivät ole sidoksissa kuntarajoihin. Siten on mahdollista, että jonkun kunnan alueella on taajama, vaikka asukasmäärä kyseisen kunnan alueella taajamassa ei ylitä 200 asukasta. Myös biojätteen erilliskeräykseen velvoittava 10 000 asukkaan yhtenäinen taajama-alue saattaa ylittää kuntarajat, jolloin 10 000 asukkaan taajamaa koskevat velvoitteet tulevat voimaan myös kunnassa tai kunnan osassa, jossa taajaman asukasluku kyseisessä kunnassa kuntarajojen mukaan jäisi alle 10 000 asukkaan velvoiterajan.

Koska taajamat ja niiden väestömäärät muuttuvat käytännössä jatkuvasti rakentamisen ja muuttoliikkeen myötä, jäteasetuksen velvoiterajoja kuvataan jätehuoltomääräyksiin liittyvällä kartalla, jota voidaan pitää ajantasaisena ilman jätehuoltomääräyksistä uudelleen päättämistä. Alueen rajauksessa on pyritty selkeyteen, että kiinteistönhaltija voi sen perusteella ymmärtää, koskeeko velvoite omaa kiinteistöä.

Biojätteen erilliskeräysvelvoitetta yli 10 000 asukkaan taajamassa rajataan siten, ettei se koske kiinteistöjä, joilla sijaitsee ainoastaan kesäkäytössä oleva vapaa-ajan asunto tai tyhjillään oleva asuinrakennus. Jäteasetuksen 978/2021 17 § mukaan asumisessa syntyvän biojätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys on yli 10 000 asukkaan taajamassa järjestettävä jokaiselta kiinteistöltä, jossa on vähintään yksi asuinhuoneisto. Tästä säännöksestä voidaan poiketa vain jos jokin jätelain 15 § 2 momentissa säädetyistä edellytyksistä täyttyy.

Jäteasetuksen perustelumuiiston mukaan kunta voisi jätelain 91 §:n 3 momentissa säädetyin perustein poiketa jätehuoltomääräyksissään jäteasetuksen biojätteen kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen vähimmäisvaatimuksista. Poikkeaminen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi siinä tapauksessa, että kunnassa sijaitseisi paljon osavuotisia tai vähällä käytöllä olevia vapaa-ajan kiinteistöjä, joiden erilliskeräyskustannukset olisivat merkittävät, mutta vaikutus kierrätystavoitteiden saavuttamiseen vähäinen. Perustelumuiiston mukaan vapaa-ajan kiinteistöjä ei kuitenkaan kategorisesti rajattaisi erilliskeräysvelvoitteen ulkopuolelle, sillä vapaa-ajan kiinteistöihin muuttaminen on yleistynyt viime vuosina ja yhä useammat vapaa-ajan kiinteistöt vastaavat teknisiltä ominaisuuksiltaan ja varustelutasoltaan ympärivuotisessa käytössä olevia kiinteistöjä. Vapaa-ajan kiinteistöllä voi myös asua pysyvästi, vaikka rakennuksen käyttötarkoitusta ei muutettaisi.

Jätehuollon asiakasrekisterin perusteella Joensuun keskustaajamassa, joka on jäteasetuksessa tarkoitettu yli 10 000 asukkaan taajama, sijaitsee noin 400 vapaa-ajan asuinrakennusta. Näillä sijaitsevista asuinrakennuksista noin 40 % on vapaa-ajan asuntoja ja noin 60 % yhden asunnon taloja, jotka ovat tyhjillään. Määrä sisältää myös siirtolapuutarhamökit. Tyhjillään (eli ilman yhtään vakinaista tai tilapäistä asukasta) olevista asuinrakennuksista osaa käytetään vapaa-ajan asumiseen, mutta osa rakennuksista on tosiasiaassa käyttämättömiä ja mahdollisesti myynnissä, remontissa tms.. Kokemuksen mukaan, esimerkiksi poltettavan jätteen tyhjennysrytmien perusteella, vapaa-ajan käytössä olevien kiinteistöiden vuosittainen käyttöaika vaihtelee ja käyttö on usein satunnaista tai lyhytaikaista. Tällöin myös syntyvän biojätteen määrä on pieni ja näin ollen vaikutus kansallisten kierrätystavoitteiden saavuttamiseen vähäinen. Biojätekeräyksessä

kunnalliselle jätehuoltoyhtiölle aiheutuu keräyksen järjestämisen kustannuksia tyhjennysten lisäksi jäteastioiden hankinnasta ja toimituksesta kiinteistöille, koska alueella on käytössä jäteastiapalvelu. Kerättävän jätemäärän vähäisyys suhteessa keräyksen järjestämisen kokonaiskustannuksiin heikentää keräyksen kustannustehokkuutta. Näin ollen jätelain 15 §:n 2 momentin mukaiset edellytykset poikkeamiselle täyttyvät. Vapaa-ajan asuntoja koskevan poikkeamisperusteen olemassaoloa arvioidaan viimeistään viiden vuoden kuluessa uudelleen.

Joensuun keskustaajamassa sijaitsevien ympärivuotisessa käytössä olevien vapaa-ajan ja ns. kakkosasuntojen tulee liittyä biojätteen erilliskeräykseen tai järjestää biojätteen kompostointi jätehuoltomääräysten 18 §:n mukaisesti. Otettaessa tyhjillään ollut kiinteistö uudelleen vakinaiseen asuinkäyttöön on biojätekeräykseen liityttävä jätehuoltomääräysten 16 § mukaisesti tai järjestettävä kompostointi 18 §:n mukaisesti. Aktiivikäytössä olevilla vapaa-ajan asunnoilla biojäte jo usein kompostoidaan, ja niin halutessaan taajamassa sijaitsevat vapaa-ajan asunnot voivat liittyä biojätteen erilliskeräykseen kiinteistökohtaisella tai kimppa-astialla kuten muutkin kiinteistöt.

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä (1029/2021) edellyttää, että Rinki-ekopisteet palvelevat mahdollisimman hyvin kiinteistöjä, jotka jäävät jäteasetuksen tai jätehuoltomääräysten nojalla tapahtuvan kiinteistöittaisen erilliskeräyksen ulkopuolelle. Kierrätyskelpoisten jätteiden keräyksessä tavoiteltavaa olisi, että kaikki samaa materiaalia oleva jäte voitaisiin kerätä samaan jäteastiaan. Tuottajan velvollisuutena ei ole huolehtia muusta kuin pakkausjätteestä eikä tuottajalla siten ole velvollisuutta vastaanottaa muuta kuin pakkausjätettä. Näin ollen pakkausjätteiden lajittelussa on noudatettava tuottajayhteisöjen ohjeita. Pakkausjätteiden tuottajayhteisöjen laatimat lajitteluohjeet ovat luettavissa Suomen Pakkauskeräys Rinki Oy:n internetsivuilla osoitteessa www.rinki.fi. Muiden kierrätyskelpoisten jätteiden lajittelussa on noudatettava erilliskeräyksen järjestäjän ohjeita.

17 § Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä syntyvien kierrätettävien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet

Jäteasetuksessa (21 §) annetaan erilliskeräysvelvoitteet myös muiden kuin asumisessa syntyvien jätteiden kiinteistöittaiselle keräykselle. Asetuksen määräykset koskevat sekä kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvia yhdyskuntajätteitä (kunnan hallinto- ja palvelutoiminta) että jätteen haltijan vastuulle kuuluvaa yhdyskuntajätettä (elinkeinotoiminta ja julkinen toiminta, pois lukien hallinto- ja palvelutoiminnot). Jätehuoltomääräyksissä voidaan määrätä vain kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvien kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jätteistä.

Pykälässä tarkennetaan aiempia kierrätyskelpoisten jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteita muuttuneen lainsäädännön mukaiseksi sekä kierrätyksen tehostamiseksi.

Jäteasetuksen mukaiset kiinteistökohtaiset lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet tulivat voimaan biojätteen osalta 1.7.2022 ja muun kierrätettävän jätteen osalta 1.7.2023. Velvoitteet perustuvat jätteiden painon mukaiseen kertymiseen yhden viikon aikana. Taulukossa on käytetty asetuksenmukaisia jätemääriä bio- ja pakkausjätteen erilliskeräysvelvoitteen rajoina. Kierrätettävästä materiaalista koostuvien, muiden kuin pakkausjätteiden kiinteistöittainen keräys on järjestettävä mahdollisuuksien mukaan, jos materiaalit ovat lajiteltavissa tasalaatuisina ja sellaisina määrinä, että erilliskeräys edistää kierrätystä ja etusijajärjestystä.

Erilliskeräysvelvoitteen aluerajauksessa käytetään lähtökohtana jäteasetuksen mukaisesti taajama-alueita sekä asema- ja yleiskaavoitettuja alueita, joilla on palvelu- tai matkailutoimintoja tai jotka ovat työpaikka-alueita. Alueet on kuvattu jätehuoltomääräyksen liitteessä 1.

Kierrätyskelpoisten jätteiden keräyksessä tavoiteltavaa olisi, että kaikki samaa materiaalia oleva jäte voitaisiin kerätä samaan jäteastiaan. Tuottajan velvollisuutena ei ole huolehtia muusta kuin pakkausjätteestä eikä tuottajalla siten ole velvollisuutta vastaanottaa muuta kuin pakkausjätettä. Näin ollen

pakkausjätteiden lajittelussa on noudatettava tuottajayhteisöjen ohjeita. Pakkausjätteiden tuottajayhteisöjen laatimat lajitteluohjeet ovat luettavissa Suomen Pakkauskeräys Rinki Oy:n internetsivuilla osoitteessa www.rinkiin.fi. Muiden kierrätyskelpoisten jätteiden lajittelussa on noudatettava erilliskeräyksen järjestäjän ohjeita.

4. LUKU Jätteiden omatoiminen käsittely ja hyödyntäminen

18 § Kompostointi

Määräyksellä mahdollistetaan biojätteen sekä kuivakäymäläjätteen ja määräysten 39 §:n perusteella pesuvesistä kertyvän jätevesilietteen eli ns. harmaan jäteveden pienen määrän omatoiminen pienimuotoinen käsittely kompostoimalla. Vuonna 2024 tehdyn päivityksen jälkeen on sallittua rajatuissa määräysten 39 §:ssä tilanteissa kiinteistön pienpuhdistamoon kertyvän käymäläjätevesiä sisältävän lietteen kompostointi. Mahdollistetaan lähikiinteistöjen yhteinen kompostointi. Määrätään, miten erityyppisten kompostoituvien jätteiden kompostointi on järjestettävä, jotta siitä ei aiheutuisi haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

Biojätteen erilliskeräysvelvoitteen vaihtoehtona on sen kompostointi kiinteistöllä (jäteasetus 17 §). Biojätteen kompostointi kiinteistöllä, joka ei kuulu biojätteen erilliskeräyksen piiriin, on erittäin suositeltavaa. Kompostointi edistää etusijajärjestyksen toteutumista ja ravinnekiertoa sekä pienentää poltettavan jätteen kosteutta, mikä puolestaan parantaa jätteen polttoaineominaisuuksia ja vähentää tiettyjä haittavaikutuksia. Myös poltettavan jätteen jäteastian tyhjennysväli (§ 25) voi olla pidempi, mikäli kiinteistöllä kompostoidaan siellä syntyvä biojäte.

Uutena asiana jätehuoltomääräyksissä on kielto laittaa vieraslajeiksi luokiteltuja kasveja tai niiden osia kompostoriin. Kiellolla on tarkoitus ehkäistä vieraslajien leviämistä kompostimullan kautta. Vieraslajien torjunnasta on säädetty laissa vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015), jossa on määrätty mm. vieraslajien ympäristöön päästämisen kiellosta ja kiinteistönhaltijoiden ja muiden toimijoiden huolehtimisvelvollisuuksista. Lista vieraslajeista on löydettävistä kansallisesta vieraslajiluettelosta (vieraslajit.fi). Vieraslajien oikeasta jätteenkäsittelystä saa tietoa jätehuoltoyhtiöltä.

Jäteasetuksessa määrätään jätteen pienimuotoisesta käsittelystä jätelain 41 a §:ää tarkentaen. Asetuksen § 12 koskee käytännössä bio- ja puutarhajätteen, kuivakäymäläjätteen tai pienen saostussäiliölietemäärän kompostointia tai lietteen kalkkistabilointia. Asetuksessa määritellään ominaisuudet, jotka käsittelylaitteiston on täytettävä ja vaatimukset, jotka käsittelyssä on huomioitava: ”1) käsittelylaitteisto sijoitetaan ja rakennetaan, ja sen käyttö ja kunnossapito hoidetaan niin, ettei siitä aiheudu roskaantumista eikä haittaa terveydelle tai ympäristölle; 2) käsittelylaitteiston kapasiteetti suunnitellaan ja mitoitetaan siten, että se riittää kiinteistöllä syntyvän jätteen käsittelyyn käsittelyprosessin vaatima aika huomioon ottaen; 3) käsittelylaitteistoon ei sijoiteta jätteitä, joita käsittelyprosessissa ei ole suunniteltu käsiteltäväksi tai jotka haittaavat syntyvän lopputuotteen käyttöä; 4) jätettä käsitellään vain sitä varten suunnitellussa suljetussa laitteistossa, johon haittaeläinten pääsy on estetty ja josta ei pääse valumavesiä maaperään ja joka on talvella käytettäessä tarvittaessa lämpöeristetty; 5) kuivakäymäläjäte, saostus- ja umpisäiliöliete tai siihen rinnastettava muu ulosteperäinen jäte käsitellään hygieeniseltä laadultaan haitattomaksi kalkkistabiloimalla, kompostoimalla tai muulla vastaavalla menetelmällä; jätettä kompostoitaessa käsittelyajan on oltava vähintään yksi vuosi viimeisen ulosteperäisen jätteen lisäyksen jälkeen ennen kuin kompostia voidaan käyttää kiinteistöllä maanparannusaineena; 6) käsittelyssä syntyvä lopputuote hyödynnetään terveyttä ja ympäristöä vaarantamatta.”

Kompostorin ominaisuuksien osalta 2024 päivitetään määräystä siten, ettei lämpöeristystä edellytetä. Käytännössä eristetty kompostorikin usein jäätyy talvikaudella, ja toisaalta eristämättömässä kompostorissa biojätteen kompostoituminen voi jatkua talven yli. Sääolosuhteiden lisäksi asiaan vaikuttaa mm. biojätteen

määrä, laatu ja lisäykerrat, kompostin hoitaminen ja sijoituspaikka. Kompostorin edellytyksiä on tarkennettu siten, että kompostorin tilavuuden tulee olla riittävä kaikille kiinteistöllä syntyville biojätteille ottaen huomioon myös kompostoitumisen hidastuminen ja mahdollinen pysähtyminen syys–kevätkauden aikana. Kompostorissa tulee olla kansi, seinät ja pohja tai pohjaverkko, ja haittaeläinten pääsyn estämiseksi raot eivät saa olla yli 7 mm suuruisia. Kompostorista ei saa päästä valumavesiä maaperään. Kompostorin kriteerit perustuvat jäteasetuksen 12 §:ään.

Vaikka lämpöeristystä ei välttämättä edellytetä, on kompostorin hankinnassa järkevä kiinnittää huomio suunniteltuun kompostorin käyttöaikaan ja -tapaan, ja tarpeen mukaan hankkia lämpöeristetty malli. Vanhastaan käytössä olevat kylmälaitteista tehdyt kompostorit eivät ole jätehuoltomääräysten mukaisia. Alkuperäisestä käytöstä poistettut sähkö- ja elektroniikkalaitteet määritellään sähkö- ja elektroniikkaromuksi (valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta 519/2014). Sähkö- ja elektroniikkaromu voi sisältää vaaralliseksi jätteeksi luokiteltavia yhdisteitä ja kylmälaitteesta tehdyn kompostorin rakenteisiin sisältyy ympäristölle vaarallisia ja haitallisia aineita. Vanhojen kylmälaitteiden rakenteissa on käytetty kylmä- eli jäähdytysaineena CFC-yhdisteitä (freoneja), jotka ovat otsonikerrokselle vaarallisia. Uudemmissa kylmälaitteissa CFC-yhdisteet korvanneet jäähdytysaineet eivät nekään ole ympäristölle vaarattomia. Vaikka kylmäaineita olisi otettu talteen, niitä on myös eristeissä, joista ne voivat päästä ympäristöön. Kylmälaitteista tehdyt kompostorit voivat näin ollen aiheuttaa ympäristöhaittoja.

Bokashi-menetelmä on mainittu jätehuoltomääräyksissä kompostoinnin lisänä jätteen omatoimisessa käsittelyssä. Bokashi-menetelmässä eloperäinen jäte laitetaan tarkoitukseen suunniteltuun ämpäriin fermentoitumaan, eli käymään hapettomassa tilassa. Bokashista poistettu käynyt eloperäinen aines vaatii jälkikompostoinnin valmistuakseen mullaksi, minkä vuoksi bokashi ei yksinään korvaa kompostointia jätteen omatoimisessa käsittelyssä. Biojätteen omatoimiseen kiinteistöittäiseen käsittelyyn ja keräykseen tarkoitettuja uusia tuotteita kehitetään mm. jäteasetuksen mukaisten uusien erilliskeräysvelvoitteiden johdosta. Biojätteelle voi tulevaisuudessa olla tarjolla mm. kiinteistöittäiseen kuljetukseen soveltuvia keräysastioita, jotka toimivat samalla kompostoreina. Määräyksissä ei toistaiseksi otettu kantaa tähän liittyen.

Kompostin kiinteistölle sijoittamisen osalta kiinteistön haltijan on hyvä tarkistaa mahdollisesti kunnan rakennusjärjestyksessä ja ympäristönsuojelumääräyksissä annetut rajoitteet ja ohjeet. Yhteinen kompostointi on mahdollista toisiaan lähemmäs sijaitseville asunnoille. Jätelain 41 a §:n mukaan jätteen haltija voi luovuttaa asumisessa syntyvän biojätteen käsiteltäväksi naapurikiinteistöllä tai muulla lähellä sijaitsevalla kiinteistöllä, jos yhteinen käsittely on pienimuotoista ja käsittely on hyväksytty kunnan jätehuoltomääräyksissä. Biojätteen ominaisuuksista johtuen yhteiskompostoinnissa matka jätteen syntykiinteistöltä kompostorille voi maksimissaan olla muutama sata metriä.

Omatoiminen biojätteen kompostointi on onnistuessaan tehokasta kierrätystä ja sen osuus on tarkoitus saada näkyväksi myös valtakunnallisessa kierrätysasteessa ilmoitusmenettelyllä. Jäteasetuksen 43 §:n mukaan jätteen haltijan on annettava biojätteen omatoimisesta käsittelystä tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle, joka merkitsee ne ylläpitämäänsä rekisteriin jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä. Ilmoitus on asetuksen mukaan annettava vähintään kahden kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta ja samoin toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava vähintään kahden kuukauden kuluessa. Tietoja on päivitettävä jätehuoltoviranomaiselle vähintään viiden vuoden välein. Jätteen haltijan velvollisuutta antaa tiedot biojätteen kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta käsittelystä kunnan jätehuoltoviranomaiselle sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2023 alkaen. Jos kiinteistön haltija on jo aiemmin toimittanut ilmoituksen biojätteen kompostoinnista jätehuoltoyhtiölle, tulee ilmoitus uusina viimeistään 30.04.2024. Jätehuoltomääräysten soveltamisalueella Joensuun alueellinen jätelautakunta on hallinnoi jätehuollon asiakasrekisteriä ja on sen rekisterinpitäjä, ja kunnallinen jätehuoltoyhtiö Puhas Oy vastaa rekisterin käytännön ylläpitotoimista ja on henkilötietojen käsittelijä. Kompostointi-ilmoitus tehdään näin ollen kunnalliselle jätehuoltoyhtiölle.

Kompostointi-ilmoituksen tekemistä varten on käytössä sähköinen sekä paperilomake, joilla ilmoitus pääsääntöisesti tehdään. Jätehuoltomääräysten päivytyksen myötä mahdollistetaan ilmoituksen vastaanottaminen myös puhelimitse jätehuoltopalvelua koskevan puhelinasioinnin yhteydessä. Kiinteistöjen yhteisestä tai asunto-osakeyhtiön kompostoinnista on aina tehtävä kirjallinen ilmoitus.

Kompostoinnista ilmoitettavat tiedot on määritelty jäteasetuksessa. Asetuksessa määritellyjä tietoja mm. käsittelylaitteiston kapasiteetista ja vuotuisesta käyttöajasta tarvitaan EU:n jätedirektiivin ja sen nojalla annetun komission täytäntöönpanopäätöksen 2019/1004 mukaiseen kierrätysasteen laskentaan. Jätehuoltoviranomainen voi pyytää ilmoittamaan muitakin tarpeelliseksi katsomiaan seikkoja kompostointiin liittyen ja laatia esimerkiksi soveltuvan lomakkeen asukkaiden käyttöön tai luoda asukkaille mahdollisuus sähköisen asioinnin kautta syöttää tiedot omiin asiakastietoihinsa. Jätehuoltoviranomainen luovuttaa pyydettyä ylläpitämästään rekisteristä tiedot valtion organisaatiolle (Suomen Ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus, Terveystieteiden ja Hyvinvoinnin laitos, Ruokavirasto, Tulli tai Teknologian Tutkimuskeskus VTT Oy). Kompostorin ollessa useamman kiinteistön tai huoneiston käytössä, jokaisen osakkaan ei ole tarpeen tehdä ilmoitusta, vaan velvollisuus osoitetaan jätteen käsittelystä vastaavalle henkilölle. Jätehuoltoviranomaisella tulee olla yhteys kompostoinnin vastuuhenkilöön myös henkilöiden vaihtuessa, joten määräyksiin on sisällytetty ilmoitusvelvollisuus vastuuhenkilöiden muutoksista.

19 § Jätteen polttaminen

Pykälä vastaa aiempia määräyksiä. Kielletään jätteen hävittäminen polttamalla ja asetetaan selkeät rajoitteet sille, mitä jätteitä voi pienimuotoisesti polttaa ja millaisissa olosuhteissa. Polttamisesta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Etusijajärjestyksen mukaisesti palavat kierrätyskelpoiset jättemateriaalit, kuten kartonki, pahvi ja paperi, tulee ensisijaisesti toimittaa materiaalina hyödynnettäväksi. Tämän vuoksi niiden käyttö sallitaan vain sytykkeinä. Myös vähäistä suuremmat määrät risuja, oksia ja käsittelemätöntä puutavaraa tulee avopolton sijaan toimittaa energiahyötykäyttöön siten, että se päättyy polttolaitoksessa poltettavaksi. Tulipesässä (esimerkiksi keskuslämmityskattila, uuni, takka tai saunan kiuas) puujätettä poltettaessa tulee varmistua, ettei mukana ole käsiteltyä puuta.

Poltettaessa avotulella risuja, oksia, hakkuutähteitä, olkia tai käsittelemätöntä puujätettä (sallittu vain haja-asutusalueella) tulee huomioida Ilmatieteidenlaitoksen varoitukset. Avopoltto ei ole sallittua esimerkiksi metsäpalovaroituksen aikana. Pelastuslaitokselle on tehtävä etukäteen ilmoitus, mikäli määräyksessä sallitusta puuperäisen jätteen polttamisesta voi mahdollisesti aiheutua runsasta savunmuodostusta. Lisätietoa risujen polttamisesta ja pelastusviranomaiselle tehtävästä ilmoituksesta saa Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen internetsivuilta (www.pkpelastuslaitos.fi). Pelastusviranomainen ja ympäristönsuojeluviranomainen voivat puuttua jätteen polttamiseen.

Rakennusten hävittämiseen polttamalla liittyvät määräykset kuuluvat kunnan ympäristönsuojelumääräyksiin, joissa voi olla perusteltua kieltää rakennusten hävittäminen polttamalla. Perustusten varassa kiinteästi seisova rakennus ei yleensä ole jätettä, vaikka se olisi saanut purkuluvan. Siten se ei kuulu jätelain soveltamisalan piiriin. Rakennuksesta puretut osat sen sijaan luokitellaan jätteiksi.

Rakennusten hävittäminen polttamalla on poikkeuksellista ja se soveltuu lähinnä vain niihin hallittuihin tapauksiin, joissa pelastustoimi voi käyttää rakennusta harjoituskohteena. Juridisesti rakennusten hävittäminen polttamalla kuuluu kahden eri viranomaisen itsenäiseen toimivaltaan. Purkuluvan saadakseen rakennuksen omistajan tulee olla yhteydessä rakennusvalvontaviranomaiseen, joka tarkastelee maankäyttö- ja rakennuslain nojalla, onko rakennuksen purkaminen ylipäättään mahdollista. Purkulupaa tarkastellaan vain maankäyttö- ja rakennuslain näkökulmasta ja siinä ei oteta kantaa purkamismenettelyyn. Suunnitellusta poikkeuksellisesta rakennuksen polttamisesta tulee antaa tieto hyvissä ajoin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka tarkastelee polttamisen edellytyksiä poikkeamisena ympäristönsuojelumääräyksistä.

Mikäli rakennusten polttamisesta ei ole ympäristönsuojelumääräystä, viranomaisen voi harkita ympäristönsuojelulain (527/2014) 180 §:n mukaisen yksittäisen määräyksen antamista pilaantumisen ehkäisemiseksi. Ympäristönsuojeluviranomaisen on hyvä tiedottaa jätehuoltoviranomaista asiasta, koska mahdollisen polttamisen seurauksena syntyy myös purkujätettä (ympäristönsuojelulaki 120 §).

20 § Jätteen hautaaminen ja upottaminen

Pykälä vastaa aiempia määräyksiä. Jätteen hautaaminen maahan on kielletty perustuen jätelain 13 §:ään (jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäiseminen). Samoin vesistöön upottaminen, myös jäälle vieminen, on jätelain ja ympäristönsuojelulain perusteella kielletty. Ympäristönsuojelumääräyksissä voidaan antaa määräyksiä sallitusta aineiden sijoittamisesta maaperään, esimerkiksi jätteen hyödyntämisestä omassa maanrakentamisessa.

Vaikka lemmikkieläinten hautaaminen ei ole varsinaisia jätehuoltomääräyksiin liittyviä määräyksiä, koska niiden tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ja terveyden vaarantumisen estäminen, on määräyksiin jätetty aiempien määräysten sisältö ja viitattu Ruokaviraston ohjeistukseen asiassa. Ruokaviraston ohjeiden mukaan kuolleiden lemmikkieläinten hautaaminen on sallittua koko maassa, mutta kuolleet lemmikkieläimet hävitetään ensisijaisesti hautaamalla tai tuhkaamalla. Lisätietoa kuolleiden tuotanto- ja luonnonvaraisien eläinten hautamisesta tai muusta hävittämisestä saa Ruokavirastosta (www.ruokavirasto.fi) ja kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä.

21 § Muut omatoimisen jätteenkäsittelyn määräykset

Määräyksessä annettavilla kielloilla ehkäistään jätteestä aiheutuvaa vaaraa ja haittaa (JäteL 13 §).

Kielto laittaa ulosteperäistä jätettä jäteastiaan, viedä aluekeräyspisteeseen tai haudata kompostoimatta maahan koskee ihmisperäisen ulostejätteen (kuivakäymäläjäte, jätevesijärjestelmään kertyvä liete) lisäksi myös esimerkiksi koiratarhojen ulostejätettä. Kielto ei koske vaippajätettä tai lemmikkieläinten kuivikejätettä (esim. kissanhiekka, jyrssiöiden kuivikkeet, erikseen kerätyt koirankakat).

5. LUKU Jäteastiat

22 § Jäteastiatyypit

Jätelaki 40 §, jäteasetus 10 §

Pykälä vastaa aiempaa määräystä. Jäteasetuksen 10 §:ssä asetetaan yksityiskohtaisia huolehtimisvelvoitteita jätteen keräykselle kiinteistöllä, ja näillä velvoitteilla mm. pyritään varmistamaan jätteen keräyksen ja kuormauksen työturvallisuus ja sujuvuus sekä ehkäisemään roskaantumista ja hygieniahaittoja.

Tarkennuksena aiempaan määräykseen painotetaan sopivaa astian mitoitusta kunkin jätelajin osalta ja syntyvään jätemäärään ja sallittuihin tyhjennysväleihin nähden. Tarpeeseen nähden liian suuria jäteastioita käyttämällä ei voi perustella määräyksissä sallittua pidempää tyhjennysväliä, mutta toisaalta jätteiden on aina mahdollista astiaan siten, että kansi voidaan sulkea. Biojätteen keräyksessä sallitaan 140–240 litran pienastioiden lisäksi maksimissaan 1,3 m³ syväkeräyssäiliön käyttö.

Kielletään keräysvälineet, joiden käyttö aiheuttaa työterveysriskejä. Pyörättömien astioiden, säkkitelineiden ja pikakonttien käyttö ei ole ollut sallittua jätelautakunnan alueella enää vuosiin. Käsien siirrettävän astian tulee soveltua jätteen koneelliseen kuormaukseen. Määräyksen mukaisia pyörällisiä pintakeräysastioita ovat Suomen Standardoimisliitto SFS ry:n standardien vaatimukset täyttävät enintään 660 litran jäteastiat (standardit vahvistettu 17.04.2020):

- SFS-EN 840-1 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 1: 2-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 400 l. Kampatartuntalaitteella
- SFS-EN 840-2 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 2: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1300 l. Tasakannelliset, kippitapilla ja/tai kampakartuntalaitteella
- SFS-EN 840-3 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 3: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1300 l. Kupukannelliset, kippitapilla ja/tai kampakartuntalaitteella
- SFS-EN 840-4 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 4: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1700 l. Tasakannelliset, leveällä kippitapilla tai BG- ja/tai kampa-tartuntalaitteella.

Määräyksessä mahdollistetaan kunnallisen jäteyhtiön tai kuljetusyrityksen tapauskohtaisesti sallivan muunkin keräysvälineen käytön.

23 § Jäteastian merkitseminen

Astian merkitsemisellä sujuvoitetaan jätteenkuljetuksen järjestämistä sekä kuljettajan että astian haltijan näkökulmasta. Jäteasetuksen 10 § velvoittaa merkitsemään jäteastian kanteen tai etuseinään erottuvan merkinnän astiaan kerättävästä jätelajista sekä keräyksestä vastaavan yrityksen tai yhteisön yhteistiedot. Lisäksi jäteastiaan tai sen välittömään läheisyyteen on asetettava selvästi nähtäville kerättävää jätelajia koskevat lajitteluohjeet. Lajitteluohjeet laatii kunnallinen jäteyhtiö tai tuottaja riippuen ko. jätelajin vastuusta. Jäteastioiden sujuvaa tyhjentämistä varten astia on merkittävä myös jäteastiaa käyttävän kiinteistön osoitteella, jos astia ei sijaitse jätteen syntykiinteistöllä tai jos astia samassa paikassa on muiden kiinteistöjen jäteastioiden kanssa.

24 § Jäteastian täyttäminen

Jätelaki 15 §, jäteasetus 10 §

Määrätään mm. erikokoisten käsin siirrettävien astioiden maksimimassoista, satunnaisen ylimääräisen jätteen sijoittamisesta ja merkitsemisestä, astiaan laitettavien jätteiden oikeanlaisesta pakkaamisesta ja kielletään kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa haittaa aiheuttavien jätteiden laittaminen jäteastiaan. Määräys vastaa pitkälti aiempia määräyksiä, työturvallisuusnäkökohdin painotettuna.

Jätettä ei lähtökohtaisesti saa jättää keräyspaikkaan jäteastian ulkopuolelle. Jos jätettä sallitaan poikkeustilanteissa sijoittaa jäteastian ulkopuolelle, sijoittaminen on rajattava sellaiseksi, että siitä ei aiheudu haittaa tai vaaraa vastaanotto paikalla tai jätteenkuljetukselle. Jätteen sijoittaminen jäteastian ulkopuolelle ei saa myöskään aiheuttaa työturvallisuusriskiä. Mahdollisuus sijoittaa jätettä astian ulkopuolelle ei koske aluekeräysjärjestelmän jäteasioita ja niitä käytäviä kiinteistöjä.

Käsin siirrettävien jäteastioiden maksimipainot on asetettu vastaamaan tosiasiallista käytäntöä. Erikseen painotetaan sitä, ettei astiaa voi täyttää kokonaan, jos jäte on raskasta ja tämän vuoksi määräyksissä esitetään nyt jäteastian kokonaispaino jätteineen. Esimerkiksi 140–240 litran biojäteastian voi tavallisesti täyttää vain puoleen väliin, jotta astiasta ei tule liian raskas siirtää. Biojäte, erityisesti laitoskeittiöistä ja joukkoruo kailuista kerättyä, on usein tilavuuspainoltaan raskaampaa kuin esimerkiksi poltettava jäte. Painavampien jätelajien, kuten lasin- ja metallin keräysastiat on syytä olla kokonsa puolesta sellaiset, ettei määräysten painorajoitukset ylity ja tyhjennys voidaan suorittaa työturvallisesti. Jos astian paino ylittyy, sen tyhjentämisestä voidaan periä jätetaksassa määritetty lisämaksu, tai astia voidaan jättää kokonaan tyhjentämättä.

Jos poltettavan jätteen jäteastiaan pienen jättemäärän, erilliskeräykseen toimittamisen hankaluuden vuoksi joudutaan laittamaan pieniä määriä puutarhajätettä, risuja tai rakennus- tai purkujätettä, ei tästä saa aiheutua haittaa tai vaaraa jätteen kuormaukselle ja käsittelylle. Rakennus- ja purkujätteen osalta kyseeseen tulee esim. yksittäiset laatat tai lyhyet putkenpätkät. Suurella määrällä em. jätteitä tarkoitetaan esimerkiksi purettuja kaapistoja, kylpyhuonekalusteita, jättesäkeittäin puutarhajätettä tai risuja. Tällaisille ja

suuremmille jäte-erille jätteen haltijan tulee järjestää itse kuljetus jätehuoltomääräysten 12 §:n mukaisesti, tai puutarha- ja risujätteen osalta käsitellä jäte syntykiinteistöllä jätehuoltomääräysten mukaisella tavalla.

Jos jäteastiaan laitetaan tuhkaa, on jätteen haltijan tulipalovaaran ehkäisemiseksi varmistettava, että tuhka on kauttaaltaan jäähtynyttä ja kytemätöntä. Tuhkan jäähdytysaika riippuu mm. sen määrästä, ollen vähintään yksi vuorokausi, mutta suuremmalla määrällä useita vuorokausia.

25 § Tyhjennysvälit

Jäteasetus 10 §

Jäteasetus edellyttää, että jäteastia tulee tyhjentää riittävän usein siten, että kertyvä jäte mahtuu astiaan ja astia voidaan aina sulkea eikä jätteestä aiheudu ympäristön likaantumista tai roskaantumista taikka hajua tai muuta hygieenistä haittaa. Tyhjennysvälejä koskevaa määräystä on uudistettu mm. uusien erilliskeräysvelvoitteiden asettamisen vuoksi, asianmukaisen jätteiden käsittelyn varmistamiseksi ja kunnallisessa jätehuoltojärjestelmässä hyväksi havaittujen käytäntöjen perusteella.

Maksimityhjennysvälit on määräyksessä asetettu poltettavan jätteen lisäksi kaikille niille jätelajeille, joita lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden mukaan on mahdollista kerätä. Tyhjennykset tulee sopia säännölliselle rytmille. Poltettavan jätteen pisin tyhjennysväli säilyy ennallaan neljässä viikossa. Jos biojäte kompostoidaan jätehuoltomääräysten mukaisesti tai sen osalta on liitytty erilliskeräykseen, poltettavan jätteen jäteastian tyhjennysväli voidaan pidentää 8 viikkoon. Poikkeuksena tästä mahdollistetaan 1–2 henkilön käyttämän astian tyhjennykset 12 viikon välein, jos määräyksessä asetetut ehdot täyttyvät. Vaikka biojäte lajiteltaisiin, voi sitä joutua vähäisiä määriä poltettavan jätteen jäteastiaan esimerkiksi ruokapakkausten mukana. Lisäksi poltettavan jätteen seassa on tyypillisesti erilaisia hygieniatuotteita. Näiden vuoksi tyhjennysvälin on oltava riittävän tiheä. Riittäväillä tyhjennysväleillä varmistetaan myös se, ettei jätteitä käsitellä kiinteistöllä määräysten vastaisesti esimerkiksi polttamalla tai viedä luvattomiin paikkoihin sen vuoksi, etteivät ne mahdu kiinteistön jäteastiaan pitkän tyhjennysvälin vuoksi.

Biojäteastian tyhjennysvälit säilyvät ennallaan: Yli neljän (4) huoneiston kiinteistöillä astian tyhjennys kesäaikana viikoittain ja talvisaikaan joka toinen viikko. 1–4 huoneiston käyttämän biojäteastian tai 2–4 kiinteistön/asunnon kimppa-astian tyhjennysväli voi maksimissaan olla kesäaikaan 2 viikkoa ja talviaikaan 4 viikkoa. Tällä kannustetaan biojätteen erilliskeräykseen myös pientaloalueilla. Yhdessä taloudessa syntyvä biojättemäärä on usein pieni, ja tiiviistä tyhjennysväleistä johtuen erilliskeräyksen kustannus varsinkin omaa (vs. kimppa-) astiaa käytettäessä on ollut suuri. Nämä tyhjennysvälit eivät ole aiheuttaneet hygieniahaittaa tai haittaa jätteenkuljetukselle. Mikäli haittoja ilmenisi, voi ympäristönsuojeluviranomainen puuttua asiaan. Myös syväkeräyssäiliöön tai koneellisesti jäähdytettyyn tilaan kerätty biojäte voidaan tyhjentää pidemmän välin (kesä 2 / talvi 4 vkoa) mukaan.

Kartonkipakkauksien tyhjennysväli säilyy ennallaan. Uutena laatuna määräykseen on lisätty muovipakkaus-ten keräys, jonka tyhjennysväli voi olla pisimmillään 8 viikkoa. Muovipakkaukset sisältävät tyypillisesti ruokajätteen jäämiä ja niiden kertymä on suhteellisen suurta, joten tyhjennysvälien on oltava muita kierrätettäviä jätteitä tiheämmät.

Määräykseen on tehty muutoksia lasi- ja metallipakkausten tyhjennysväleihin. Lasi- ja metallipakkauksilla tyhjennysväli voi olla pisimmillään 16 viikkoa aiemman 24 viikon sijaan. Näiden jätejakeiden keräyksessä jäteastian painorajoitus täyttyy nopeasti. Myös nämä pakkausmateriaalit sisältävät tyypillisesti ruokajätteen jäämiä, jolloin ne voivat aiheuttaa hygieniahaittaa ja houkutella haittaeläimiä. Kartonki- ja muovipakkauksia pidempi tyhjennysväli on mahdollinen, koska lasi- ja metallijätejakeiden kertymä on tyypillisesti pieni ja materiaali on kohtalaisen helppo puhdistaa ennen jäteastian laittamista siten, ettei haittoja niin helposti aiheudu. Niillä kiinteistöillä, joilla kierrätyskelpoisia jätteitä syntyy reilusti, tyhjennysvälit tulee sopia jätteen määrää ja astioiden täyttymistiheyttä vastaaviksi.

Vapaa-ajan asuntojen osalta tyhjennyskertojen vähimmäismäärää päivitetään 2024 siten, että vapaa-ajan kiinteistön poltettavan jätteen astia on tyhjennettävä kesäkaudella (viikot 18–39) vähintään kaksi kertaa aiemmin edellytetyn kolmen tyhjennyksen sijasta. Tätä määräystä sovelletaan yksittäisen vapaa-ajan asunon jäteastiaan sekä kahden vapaa-ajan asunnon kimppu-astiaan. Muutoin vapaa-ajan asuntojen poltettavan jätteen astiat ja kimppu-astiat on tyhjennettävä kesäaikaan (ja muuten kiinteistön käyttöaikaan) määräyksessä annettujen tyhjennysvälien mukaisesti. Vähimmäistyhjennysten muutoksen kolmesta tyhjennyksestä kahteen tyhjennyskertaan perusteena on se, että toimialueen vapaa-ajan kiinteistöistä osa on vähäisessä tai satunnaisessa käytössä. Kolmen tyhjennyksen sovittaminen käyttöajalle on tällöin ollut hankalaa. Lisäksi aluekeräysjärjestelmä on nykyisin lukittu, eikä järjestelmän luvaton käyttö ole enää samankaltainen ongelma kuin aiemmin ennen lukitusta, jolloin osa vapaa-ajan kiinteistöistä käytti keräyspisteitä järjestelmään kuulumatta ja aluekeräysmaksua maksamatta. Toimivan jätehuollon varmistamiseksi yli kahden vapaa-ajan kiinteistön kimpoille eli yhteisastioille on tilattava tyhjennykset määräyksen 2 momentin taulukon mukaisella tyhjennysvälimellä. Sama koskee säännöllisessä osavuotisessa tai ympärivuotisessa käytössä olevia vapaa-ajan kiinteistöjä. Jätelain 41 §:ään perustuen kiinteistön jätehuolto tulee järjestää kiinteistön sijaintialueella, joten tyhjennyksiä ei tule jättää tekemättä sillä perusteella, että jätteet halutaan kuljettaa vapaa-ajan asunnolta vakinaisen asunnon jätehuoltoon.

Vapaa-ajan kiinteistön jäteastia on oltava tyhjä kesäkauden päätyttyä. Vaikka vapaa-ajan asuntoa saatetaan käyttää harvakseltaan, ei jätteitä tule jättää astiaan koko kesäkuukausien ajaksi. Poltettava jäte voi sisältää esimerkiksi elintarvikkejäämiä, vaikka biojäte kompostoitaisiin, ja vaippa- ja saniteettijätettä, jotka voivat aiheuttaa hygieniahaittaa. Vähäisessä tai satunnaisessa käytössä olevat vapaa-ajan kiinteistöt voivat muodostaa jätekimpan tai ne voidaan liittää vaihtoehtoisesti aluekeräyksen piiriin.

26 § Kunnossapito ja pesu

Jäteasetuksen 10 § velvoittaa pitämään jäteastian kunnossa ja puhdistamaan sen riittävän usein siten, että keräyksestä ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jäteasetus velvoittaa pesemään poltettavan jätteen jäteastian vähintään kerran vuodessa ja biojäteastian vähintään kaksi kertaa vuodessa, joten jätehuoltomääräyksissä ei voida määrätä tätä harvemmasta pesuvälistä. Muut jäteastiat tulee pestä aina tarvittaessa. Määräyksessä kiinteistön haltija veloitetaan huolehtimaan jäteastioiden asianmukaisesta kunnosta.

6.LUKU Jätteen keräyspaikat

27 § Jäteastian sijoittamista koskevat määräykset

Jäteasetuksen 10 §:n mukaan keräyspaikkaan on oltava esteetön pääsy ja jäte on voitava kuormata turvallisesti. Tätä tarkentavat määräykset koskevat mm. keräyspaikan sijaintia, ajoväylää ja kääntöpaikkaa. Ne perustuvat turvallisuus- ja työturvallisuusnäkökohtiin ja sujuvan jätteenkuljetuksen varmistamiseen.

Taajamassa keräyspaikka etenkin omakoti-, paritalo- ja vapaa-ajan käytössä olevalla kiinteistöllä tulee sijoittaa lähelle pihatie ja kadun liittymää. Jäteastiaa tai -katosta ei kuitenkaan saa sijoittaa esim. kunnan maalla kadun ja tontin väliin, ellei siihen ole kunnan suostumusta, tai muun maanomistajan maalle ilman hänen suostumustaan. Määräyksellä ohjataan sijoituspaikan valinnassa siten, että etenkin suurella kiinteistöllä se sijoitetaan lähelle katua, jolla jäteauto liikennöi. Pääsääntöisesti jäteauto ei taajamassa aja tai peruuta piha-alueille niiden rikkoontumisvaaran sekä jätteenkuljetuksen sujuvan ja tehokkaan toteuttamisen vuoksi.

Määräys vastaa pitkälti aiempia määräyksiä. Edellisiin määräyksiin nähden jäteastian sijoittamista koskevassa kappaleessa siirtoväylän kaltevuus on muutettu 1:5 aiemman 1:10 sijaan. Varsinkin jätekatoksen tai

-suojan, syväkeräyssäiliöiden taikka astiaryhmien sijoittamisessa tulee ottaa huomioon määräyksen lisäksi myös kunnan rakennusjärjestys ja pelastusviranomaisen ohjeet. Määräyksessä annetut astioiden ja jätekaoksen etäisyyssmitat perustuvat Suomen pelastusalan keskusjärjestön suosituksiin.

28 § Jäteastian sijoituspaikan tai jäteastian lukitseminen

Keräyksen käytännön järjestämistä helpottava määräys, joka vastaa nykymääräystä. Jäteastian lukitsemiseen liittyvä määräyksellä pyritään helpottamaan tyhjennysten suorittamista ja lukuisiin avaimiin liittyviä käytännön ja hallinnon ongelmia. Tavoitteena on, että jätteen kuljettajan ei tarvitse kuljettaa mukanaan useita eri avaimia. Sarja-avaimiin perustuvilla ratkaisuilla nopeutetaan jätteen keräystä.

Tämä määräys ei koske saostus- ja umpisäiliölietteen tyhjennyksiä, joista määrätään luvussa 8.

29 § Keräyspaikan ja jätteenkuljetuksen väylien kunnossapito kiinteistöllä

Jäteasetuksen 10 §:ää tarkentava ja vuoden 2016 jätehuoltomääräyksiä vastaava määräys, jossa määrätään, että kiinteistölle johtavan ja sillä olevan tien, jota käytetään jäteautolla liikennöintiin, on sovelluttava leveytensä, kantavuutensa ja kunnossapitonsa puolesta tähän tarkoitukseen, ja että keräyspaikan välittömässä läheisyydessä on oltava samat edellytykset täyttävä kääntöpaikka jäteautolle. Mikäli nämä edellytykset eivät täyty, jätettä ei voida noutaa kiinteistöltä.

Varsinaista lakisääteistä määräystä auraviihtojen asentamiselle ei ole, mutta tienpitäjiä muistutetaan, että teiden merkitsemisellä (auraviihtoituksella) on mahdollista parantaa myös raskaiden ajoneuvojen-, kuten jäteautonkuljettajien työturvallisuutta ja estää vahinkojen syntyminen.

30 § Alueelliset jätteiden keräyspaikat (poltettavan jätteen aluekeräyspisteet ja ekopisteet)

Määräyksellä ohjataan alueellisten keräyspaikkojen (mm. tuottajayhteisöjen tai kunnallisen jäteyhtiön ylläpitämä ekopiste, jäteyhtiön ylläpitämä poltettavan jätteen aluekeräyspiste) käyttöä sekä pisteen perustamista ja ylläpitoa. Sekä pistettä käyttävän että sitä ylläpitävän on toimittava siten, ettei aiheudu roskaantumista. Myös jätteen laadun säilyttämiseksi keräyspaikalle saa toimittaa ainoastaan sellaisia jätteitä, joita varten siellä on jäteastia.

Alueellisen jätteiden keräyspaikan perustamiseen on oltava maanomistajan lupa. Lisäksi, jos kyseessä on rakennelma, vaaditaan rakennusvalvonnan lupa asiaan. Asemakaava-alueella alueellisen keräyspaikan perustaminen vaatii myös kaavamerkinnän.

Vastuu alueellisen keräyspaikan ylläpidosta on sen järjestäjällä, ellei toisin ole sovittu. Ensisijaisesti ylläpitovelvollisuudesta tulee sopia erikseen keräyspaikan perustamiseen ja jäteastioiden sijoittamiseen liittyvissä sopimuksissa.

7.LUKU Jätteenkuljetus

Luvun 7 pykälät 31–34 koskevat pääosin jätteenkuljettajia.

31 § Kuormaaminen

Vuonna 2024 päivitetään määräykseen jätteiden kuormaamisaikaa koskeva määräys. Jätteiden kuormaamisajasta määrätään nykyisin osassa toimialueen kuntien ympäristönsuojelumääräyksiä. Kuormaaminen on olennainen osa jätehuollon järjestämistä, jota muutoinkin ohjataan kunnan jätehuoltomääräyksillä, joten myös sallitut kuormaajat on perusteltua sisällyttää jätehuoltomääräyksiin.

Jäteasetuksen 10 §:n mukaan kuormaaminen tulee ajoittaa siten, että läheisyydessä asuville ja oleskeleville ei aiheudu melu- tai muuta häiriötä. Normaalisti asuinkiinteistöjen jätteiden kuljetus hoidetaan arkisin.

Kuormaamisajoilla on tarpeen mahdollistaa myös sunnuntaisin ja arkipyhinä tehtävät tyhjennykset, joita tarvitaan juhlapyhistä sekä sääolosuhteista tai kalustorikoista johtuvissa poikkeustilanteissa.

Tietoja meluntorjuntalainsäädännöstä Ympäristöministeriön sivuilta, <https://ym.fi/meluntorjuntalainsaadanto>.

Sallitaan väliaikaisen siirtolavan tai vastaavan käyttö, edellyttäen maanomistajan lupaa sekä keräysvälineen pois kuljettamista välittömästä keräyksen päätyttyä.

32 § Kuljettaminen

Jätteiden kuormaamisesta tai kuljettamisesta ei saa aiheutua roskaantumista tai haittaa ympäristölle tai terveydelle, joten kuormaamisen ja kuljetuksen osalta jätteenkuljettaja veloitetaan vastaamaan siitä, ettei jätettä leviä ympäristöön. Jäteasetuksen 11 § velvoittaa kuljettamaan jätteet tiiviissä pakkauksessa, umpinaisessa kuljetusvälineessä tai muuten peitettynä.

Jätelain 15 §:n mukaan erilliskerätyt tai erilaatuiset jätteet voidaan kuljettaa samassa säiliössä vain silloin, kuin se ei aiheuta haittaa niiden kierrättämiselle tai hyödyntämiselle ja tuottajavastuunalaisten jätteiden osalta asiasta on sovittu tuottajien kanssa. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi keräyslasia ja keräysmetallia kuljettaessa. Saman kuljetuskaluston käyttö vuoroperään eri jätejakeiden kuljetuksissa ei myöskään saa heikentää kerätyn jätejakeen kierrätys- ja hyödyntämiskelpoisuutta. Erilliskerätty jättemateriaali ei siis saa esimerkiksi likaantua kuljetuskalustosta niin, että kierrätettävyyks heikentyy.

Jätelain 121 § määrää siirtoasiakirjan laatimisveloitteesta tietyille jätelajeille. Jätteen haltijan on ennen jätteen siirron aloitusta laadittava siirtoasiakirja vaarallisesta jätteestä, POP-jätteestä, saostus- ja umpisäiliölietteestä, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä, pilaantuneesta maa-aineksesta ja muusta rakennus- ja purkujätteestä kuin pilaantumattomasta maa-aineksesta, joka siirretään ja luovutetaan asianmukaiselle vastaanottajalle.

33 § Kuljetustietojen toimittaminen jätteenkuljetusrekisteriin

Jätelain 39 §:ssä säädetään jätteenkuljettajan velvollisuudesta ilmoittaa vuosittain tiedot tehdyistä jätteenkuljetuksista sähköisesti muokattavissa olevassa muodossa. Velvollisuutta täsmennetään jäteasetuksen 42 §:ssä, jossa kuljettajia määrätään toimittamaan jätehuoltoviranomaiselle neljännesvuosittain seuraavat tiedot kustakin kiinteistöstä, jolta on noutanut jätettä:

- 1) kiinteistön haltijan nimi ja yhteystiedot sekä kiinteistön osoite ja kiinteistö- tai rakennustunnus;
- 2) kuljetukseen kuuluvien jäteastioiden koko ja määrä jätelajeittain;
- 3) jäteastioiden tyhjennyspäivämäärät taikka tyhjennyskertojen lukumäärä ja tyhjennysväli jätelajeittain;
- 4) 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen sijasta tieto lietesäiliön tyyppistä ja säiliön tyhjennyspäivämäärät, jos kysymyksessä on saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetus.

Lisäksi jätelain 39 §:ssä määrättyssä vuotuisessa jätteenkuljetuksia koskevassa tiivistelmässä kuljettajan on toimitettava jätehuoltoviranomaiselle vähintään seuraavat tiedot:

- 1) kunnan alueella sijaitsevilta kiinteistöiltä kerätyn jätteen määrä jätelajeittain;
- 2) jätteen vastaanottajien nimet ja yhteystiedot sekä niille toimitetun jätteen määrä jätelajeittain.

Asetuksessa määritetyt tiedot määrätään toimittamaan säännöllisesti lainsäädännön mukaisesti sähköisessä muodossa. Määräyksissä tarkennetaan tietojen esitystapaa, jotta tiedot voidaan merkitä jätehuoltoviranomaisen ylläpitämään jätehuollon viranomaisrekisteriin ilman suurta tietojen muokkaamis- ja yhdistelytarvetta. Jätehuollon viranomaisrekisteri sisältää jätelain 143 §:ssä tarkoitettun kuljetusrekisterin.

Vuoden 2023 alusta lähtien jätelainsäädäntö mahdollistaa sen, että saostus- ja umpisäiliölietteen kuljettaja voi korvata jätelain 39 §:n 2 momentissa säädetyn kuljetustietojen jätehuoltoviranomaiselle ilmoittamisen SIIRTO-rekisteriin toimitetuilla tiedoilla, sillä jätehuoltoviranomainen voi jatkossa tarkastella saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetustietoja Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämän SIIRTO-rekisterin kautta. Edellytyksenä on, että SIIRTO-rekisteriin on toimitettu kaikki jäteasetuksessa (978/2021 luku 5) vaaditut tiedot lietteiden kuljetuksesta ja käsittelystä. Kunnan jätehuoltoviranomainen voi vaatia erillistä raportointia, jos SIIRTO-rekisterin tiedot ovat puutteelliset.

34 § Jätteiden toimituspaikat jätteenkuljettajille

Jätteen vastaanotto- ja käsittelypaikkoja koskeva määräys, kuten muutkin luvun 7 määräykset, on tarkoitettu jätteenkuljettajille. Kotitalouksia koskevat määräykset jätteiden toimittamisesta (esimerkiksi aluekeräyspisteille tai jäteasemille) on annettu luvussa 2. Vastaa aiempaa määräystä, jolla annetaan määräykset vastaanottoaikojen asianmukaisesta käyttämisestä.

Kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat ja kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen luovutetut jätteet on kuljetettava kunnan tai kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan paikkaan. Jätteitä ei saa kuljettaa muihin vastaanottoaikoihin. Tuottajavastuunalaiset pakkausjätteet veloitetaan jätelain mukaisesti kuljettamaan kunnan tai kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan ja tuottajien järjestämään vastaanottoaikaan. Mikäli kunnan tai kunnallisen jäteyhtiön on tarve välivarastoida tuottajavastuunalaisia jätteitä, on välivarastoinnista sovittava tuottajien kanssa aina etukäteen. Näin varmistetaan jätelajin kierrätyskelpoisuuden säilyminen.

Lisäksi veloitetaan kunnallinen jäteyhtiö pitämään ajantasaista listaa yleisistä jätteiden vastaanotto- ja käsittelypaikoista verkkosivuillaan.

8. LUKU Jätevesilietteet ja erotuskaivojätteet

Viemärien ulkopuolella sijaitsevien kiinteistön jätevedet on puhdistettava ennen maastoon, ojaan tai vesistöön laskemista ympäristönsuojelulain jätevesien yleisen puhdistusvelvollisuuden nojalla. Jätevesien puhdistukselle on ympäristölainsäädännössä määritelty tietty perustaso ja lisäksi olosuhteista riippuen perustaso ankarammat puhdistusvaatimukset. Jätevesien puhdistamiseksi kiinteistöllä on oltava kiinteistökohtainen jätevesien käsittelyjärjestelmä tai umpisäiliö, johon syntyvät jätevedet kerätään. Kiinteistönhaltijalla on oltava puhdistamostaan sen käyttötehoa arvioiva selvitys tai suunnitelma sekä järjestelmän käyttö- ja huolto-ohje (Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017)).

Asumisen ja julkisten hallinto- ja palvelutoimintojen rakennusten jätevesille tarkoitetuista saostussäiliöistä poistettava liete ja myös umpisäiliöihin kerättävä jätevesiliete kuuluvat kunnan jätehuoltovastuulle, joten kunnan tulee järjestää näiden kuljetukset kiinteistöltä vastaanottoaikaan. Jätehuoltomääräyksillä määrätään lietesäiliöiden tyhjennysväleistä, lietteen toimituspaikoista, ohjataan lietesäiliöiden saavutettavuutta tyhjennyksen näkökannalta ja varmistetaan, että säiliöt ovat rakenteiltaan turvallisia sekä asukkaille että tyhjentäjille. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa saostus- ja umpisäiliölietteiden tyhjennysmaksut ja maksujen perusteet määritellään ja hyväksytään kunnallisessa jätetaksassa.

Määräyksillä § 35–39 pyritään varmistamaan, että asumisessa syntyvät lietteet käsitellään asianmukaisesti eikä niistä aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Lisäksi mahdollistetaan lietteiden pieni- tai muotoinen omatoiminen käsittely. Määräyksissä on huomioitu Joensuun alueellisen jätelautakunnan 24.2.2022 § 11 päätös siirtymisestä kunnan järjestämään saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetukseen.

Jätevesilietteilä tarkoitetaan saostussäiliöihin ja erilaisten kiinteistökohtaisten pienpuhdistamoiden lietetiloihin kertyviä lietteitä sekä umpisäiliöihin kerättäviä jätevesiä niiden määrästä ja ominaisuuksista riippumatta. Jätevesilietteisä voidaan erottaa käymälävesiä sisältävät jätevedet (ns. mustat vedet) ja ainoastaan pesuvesiä sisältävät jätevedet (ns. harmaat vedet), joiden osalta luvun jätehuoltomääräykset osittain eroavat.

35 § Velvollisuus liittyä saostus- ja umpisäiliölietteiden kiinteistöittäiseen kuljetukseen

Uusi määräys. Jätelain 41 §:n mukaisesti kiinteistön haltijan tai muun jätteen haltijan on luovutettava kunnan vastuulle kuuluvat jätteet alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Tässä pykälässä annetuilla määräyksillä täsmennetään laissa mainittua jätteen luovutusvelvollisuutta siten, että se tarkoittaa kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien kiinteistöjen velvollisuutta liittyä kiinteistöittäiseen kuljetukseen myös saostus- ja umpisäiliölietteiden osalta.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa lietteiden kuljetuksen järjestämisestä vastaa kunnallinen jätehuolto-yhtiö, jonka lukuun toimivalle kuljettajalle jätteet on luovutettava jätelain 36 §:n mukaisesti. Jätehuoltomääräyksiä päivitettäessä keväällä 2024 arvio on, että kunnan järjestämä saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetus käynnistyy vuoden 2025 kuluessa. Kiinteistön haltijan tulee liittyä kunnan järjestämään kuljetukseen siinä vaiheessa, kun kunnallinen jätehuolto-yhtiö käynnistää kuljetuksen (eli käytännössä lietesäiliöiden tyhjennyspalvelun) kiinteistön sijaintialueella.

Ennen kunnan järjestämän lietteiden kuljetuksen käynnistymistä kiinteistön haltijan tulee yhtä lailla kuulua kiinteistöittäiseen jätteenkuljetuksen piiriin ja tilata tyhjennys jätelain 94 §:n mukaiseen rekisteriin hyväksytyltä kuljettajalta. Kunnan järjestämän kuljetuksen käynnistyttyä lietteet saa luovuttaa kuljetettavaksi vain kunnallisen jätehuolto-yhtiön lukuun toimivalle toimijalle.

Pykälässä määrätään toimittamaan jätevesilietteet kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan vastaanotto- paikkaan, jollei niitä käsitellä 18 ja 39 §:n mukaisesti. Määräyksen tarkoituksena on varmistaa lietteiden päätyminen asianmukaisiin toimituspaikkoihin. Ennen kunnan järjestämän jätevesilietteiden kuljetuksen käynnistymistä jätteet saa luovuttaa vain ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin hyväksytyyn kuljettajan kuljetettavaksi lietteiden asianmukaisen kuljettamisen ja käsittelyn vuoksi. Rekisteröimisen edellytyksenä on, että kuljettaja toimii ammattimaisesti, lakien ja asetuksen mukaan, toiminnasta ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle ja kuljetuskalusto soveltuu käyttötarkoitukseensa.

Poikkeuksena lietteiden luovuttamisesta kuljettajalle on huomioitu pienpuhdistamoita koskevat mahdolliset huoltosopimukset kiinteistön haltijan ja laitteentoimittajan välillä. Kuljetusten ja lietejätehuollon seuraamiseksi tällaisista huolto- ja ylläpitosopimuksista on ilmoitettava jätehuoltoviranomaiselle.

36 § Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse

Määräys on uusi aiempiin jätehuoltomääräyksiin nähden. Määräyksen sisältöä on tarkennettu keväällä 2024.

Saostus- ja umpisäiliöiden ehjyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä tyhjennysten mahdollistamiseksi annetaan määräys koskien lietesäiliöiden kunnossapitoa ja saavutettavuutta tyhjennettäessä. Määräyksissä luetellaan välttämättömät edellytykset, joita lietesäiliöiden tyhjentäminen vaatii. Yksityiskohtaisemmin saostus- ja umpisäiliölietteiden tyhjennyspalvelun ehdoista voidaan määrittää myös kunnan jätetaksassa.

Jätevesilietesäiliöiden rakenteiden on oltava ehjiä, turvallisia ja tarkoitukseen sopivia, jotta säiliöt saadaan tyhjennettyä toimivasti, eikä lietettä pääse ympäristöön. Säiliöiden luokse on päästävä esteettömästi ja turvallisesti yleisesti käytössä olevalla tyhjennyskalustolla. Tie- ja kulkuyhteyden lietesäiliöiden luokse on oltava näin ollen kantava, eikä edessä saa olla esimerkiksi istutuksia tai piharakenteita. Kelirikkoajan mahdollisesti asettamat rajoitteet tulee huomioida tyhjennyksiä sovittaessa, esimerkiksi tilaamalla tyhjennys

tarvittaessa ennen kelirikkoajan alkamista tai siirtämällä säännöllisen rytmin mukaista tyhjennystä etukäteen ilmoittamalla, mikäli sitä ei kelirikon vuoksi voida tehdä ennalta sovittuna aikana. Lietesäiliöt on tyhjennettävä jätehuoltomääräysten mukaisesti, joten sääolosuhteista johtuvia viivästymisiä välttääkseen vain kesäaikana käytössä oleville kiinteistöille on kuljetukset varmistettava sulanmaan aikaan.

Tämä määräys kohdistuu pääosin kiinteistön omistajaan ja haltijaan. Tyhjennusedellytyksistä kiinteistöllä vastaa viimekädessä kiinteistön omistaja, sillä edellytysten täyttäminen voi vaatia esimerkiksi puiden kaatoja tai muita isohkoja muutostöitä kiinteistöllä. Tyhjennystä koskevien mahdollisten ohjeiden antamisesta voi vastata parhaiten kiinteistöllä asuva tai sitä käyttävä henkilö. Määräys koskee tyhjentäjää lietesäiliön kannan huolellisen sulkemisen osalta tyhjennyksen jälkeen.

Määräyksessä on huomioitu myös saarella tai muutoin vailla tieyhteyttä olevien kiinteistöjen lietetyhjenykset. Jos kiinteistön haltija ei voi järjestää yleisesti käytössä olevalle kalustolle kulkuyhteyttä kiinteistölle, on kiinteistöllä käytettävä jätevesijärjestelmää, jonka lietesäiliö tyhjenetään laitevalmistajan käyttö- ja huolto-ohjeiden mukaisesti itse ja säiliöistä poistettu liete käsitellään omatoimisesti jätehuoltomääräysten 18 ja 39 §:n mukaisesti.

37 § Lietesäiliöiden ja erotuskaivojen tarkastaminen ja tyhjentäminen

Jätelaki 32, 41 §, Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkoston ulkopuolisilla alueilla (157/2017)

Koska saostussäiliöiden vähimmäistyhjennysväleistä ei ole määrätty voimassa olevassa lainsäädännössä, on niiden tyhjennysvälien määrittely jätehuoltomääräyksissä olennaista jätevesijärjestelmien toimivuuden turvaamiseksi. Jätevesijärjestelmän hoito-, tarkastus- ja kirjanpitovelvollisuuksista määrätään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä viemäriverkoston ulkopuolisilla alueilla ns. haja-asutuksen jätevesiasetuksessa (157/2017).

Jotta kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät voisivat säilyttää puhdistustehonsa, on niitä huollettava ja saostussäiliöihin kertyvä liete on poistettava säännöllisesti ja laitteiden valmistajien suosittelemalla tavalla. Muutoksena edellisiin määräyksiin nähden on lisätty, että tyhjillään olevien asuinrakennusten tai vapaa-ajan asuntojen sekä 1–2 henkilön talouksien lietesäiliöt on tyhjennettävä vähintään kahden vuoden välein laitteiston toimivuuden turvaamiseksi. Tyhjennysvälimääräyksiä tarkennetaan keväällä 2024 seuraavasti: Mikäli saostussäiliöön tai pienpuhdistamon lietetilaan tai vastaavaan johdetaan pelkästään pesuvesiä (eli ns. harmaita vesiä), on jätevesiliete poistettava vähintään kolmen vuoden välein. Mikäli käytössä ei ole lainkaan paineellista vettä vaan käyttövesi kannetaan rakennukseen ja pesuedet johdetaan saostussäiliöön, lietetyhjennys on tehtävä tarvittaessa. Pesuvesistä muodostuva liete ei ole yhtä haitallista kuin ulosteperäinen, ja jos kiinteistöllä ei ole käytössä vesikäymälää eikä usein pyykinpesu- ja tiskikonettakaan, ei joka toinen vuosi tehtävä tyhjennys ole välttämätön. Umpisäiliöiden osalta lisätään velvoite tyhjentää säiliöt vähintään viiden vuoden välein, jotta varmistutaan niiden kunnossa olon seuraamisesta. Vähimmäistyhjennysvälejä on noudatettava, vaikka lietteen käsittely tapahtuisi kiinteistöllä omatoimisesti 39 §:n mukaisesti.

Määräyksellä veloitetaan tyhjentäjä ilmoittamaan havaitsemistaan poikkeamista sekä kiinteistön haltijalle että jätehuoltoyhtiölle. Lisäksi veloitetaan kiinteistön haltija pitämään kirjaa tyhjennyksistä sekä laitteiston tarkastuksista ja huolloista. Kirjanpitovaatimus lietetyhjennyksistä on asetettu tyhjennysten valvontaa varten. Kunnan jätehuoltoviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on tietojen saantioikeus jätelain 122 § nojalla.

Hiekan-, öljyn- ja rasvanerotuskaivojen tyhjentämisestä on huolehdittava säännöllisesti. On huomattava, että öljynerotuskaivojen ja osin myös hiekanerotuskaivojen jätteet ovat vaarallista jätettä, joiden kuljetuksessa ja käsittelyssä vaaditaan erityistä huolellisuutta. Kyseisten kaivojen tyhjentäminen ja hoitaminen ovat ennakoivia toimia, joilla ehkäistään ongelmia viemäriverkostossa. Määrätään maksimityhjennysvälistä ja

veloitetaan tarkastamaan em. kaivot ja niiden hälyttimet säännöllisesti. Erotuskaivojen ja niiden hälyttimien tarkastamisessa, kunnossapidossa ja tyhjennyksissä on noudatettava laitevalmistajien antamia käyttö- ja huolto-ohjeita.

38 § Lietesäiliöiden tyhjennyksen keskeyttäminen

Määräys on lisätty vuonna 2024 jätehuoltomääräysten päivityksen yhteydessä. Tavoitteena on informatiivisesti kuvata, millä periaattein ja miltä taholta keskeytyksen voi hakea/saada.

Mikäli kiinteistö on täysin käyttämätön tai käytössä ollut kiinteistö jää käyttämättömäksi, sovitun tyhjennysrytmin tai vuosittaisen jätehuoltomääräysten mukaisen tyhjennyksen keskeyttäminen sovitaan kunnallisen jäteyhtiön kanssa. Keskeytyksestä voi sopia jäteyhtiön kanssa enintään vuodeksi siten, että vuosittainen jätehuoltomääräysten mukainen lietesäiliön tyhjennys jää tekemättä. Keskeytyksestä tulee ilmoittaa jäteyhtiölle viimeistään viikkoa ennen keskeytyksen alkamisajankohtaa. Jätehuoltomääräyksissä määritetyistä säiliöiden vähimmäistyhjennysväleistä johtuen keskeyttämismahdollisuus jäteyhtiöön tehtävällä ilmoituksella koskee yksittäisiä tilanteita, joissa vakinaisesti asuttu kiinteistö jää määräajaksi käyttämättömäksi. Koska 1–2 vakinaisen asukkaan kiinteistön sekä vapaa-ajan kiinteistön saostussäiliön ja pienpuhdistamon käymäläjätevesilietteen tyhjennykset on tehtävä kahden vuoden välein, ei näiden taikka pesuvesiä sisältävien säiliöiden tyhjentämistä voi keskeyttää määräyksessä tarkoitetulla ilmoituksella.

Mikäli kiinteistö on täysin käyttämätön yli vuoden ajan, tulee tyhjennyksen keskeytystä hakea jätehuoltoviranomaiselta näiden jätehuoltomääräysten 48 §:n mukaisesti. Sama koskee tilannetta, jossa jäteyhtiön kanssa on jo sovittu korkeintaan 12 kuukauden keskeytyksestä ja on edelleen tarve keskeytykselle kiinteistön käyttämättömyyden perusteella.

Kiinteistön haltijalla on huoltovastuu jätevesijärjestelmästä myös keskeytyksen aikana. Lietesäiliö tulee tyhjentää jätevesijärjestelmän vaatimalla tavalla ja jätehuoltomääräysten mukaisesti ennen keskeytyksen alkamista.

39 § Lietteiden omatoiminen käsittely

Saostus- ja umpisäiliölietteiden omatoiminen käsittely kiinteistöllä on lähtökohtaisesti kiellettyä.

Lietteiden omatoiminen käsittely sekä naapurikiinteistöjen yhteinen pienimuotoinen lietteenkäsittely mahdollistetaan jätelaissa, mikäli se on hyväksytty kunnan jätehuoltomääräyksissä (41 a §). Käsittelyn vaatimuksesta säädetään jäteasetuksessa. Asetuksen 12 §:n mukaan omatoimisesti käsiteltävä saostus- ja umpisäiliöliete sekä niihin rinnastettava muu ulosteperäinen jäte on käsiteltävä hygieeniseltä laadultaan haitattomaksi kalkkistabiloimalla, kompostoimalla tai muulla vastaavalla menetelmällä. Käsittelyssä syntyvä lopputuote on hyödynnettävä terveyttä ja ympäristöä vaarantamatta. Maatalouskäytössä käsittelymenetelmänä tulee useimmiten kyseeseen kalkkistabilointi joko saostussäiliöissä ennen tyhjennystä tai tyhjennyksen jälkeen lietevaunussa. Ohjeet kalkkistabiloinnin suorittamiseen on saatavilla Ruokavirastolta, ruokavirasto.fi.

Määräyksessä mahdollistetaan jätelain 41 a §:n mukainen pienimuotoinen omatoiminen jätevesilietteiden käsittely kiinteistöllä ja hyödyntäminen hygienisoinnin jälkeen peltoon levittämällä.

Määräyksessä asetetaan tarkat edellytykset sille, milloin omatoiminen käsittely on sallittua (hygienisointi kalkkistabiloimalla tai muulla viranomaisen hyväksymällä tavalla, levityspaikka omassa hallinnassa sekä viljelykäytössä, velvollisuus noudattaa lainsäädäntöä). Peltoon levityksessä on huomioitava asiaan liittyvän lainsäädännön vaatimukset, mm. lietteen käsittelyssä ja peltokäytössä on noudatettava lannoitelakia (711/2022), nitraattiasetusta (1250/2014) ja maa- ja metsätalousministeriön asetusta lannoitevalmisteista (964/2023).

Saostussäiliöön tai vastaavaan kertyvän lietteen saa kompostoida, jos säiliöön on kerätty vain pesuvesiä ja säiliöön kertynyt liete on kompostoitavassa muodossa ja sen määrä on vähäinen. Muutoksena vuonna 2024 sallitaan myös ulosteperäisen eli käymäläjätevesistä muodostuneen lietteen kompostoiminen siinä erityislanteessa, kun liete on kertynyt pienpuhdistamon liettilaan ja puhdistamon laitevalmistajan ohjeen mukaan se on suunniteltu käsiteltäväksi kompostoimalla omatoimisesti. Kaikkien muiden ulosteperäisten jätevesilietteiden kompostoiminen on kiellettyä.

Jätehuollon järjestämisen seurannan kannalta ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi tieto omatoimisesta käsittelystä on ilmoitettava jätehuoltoviranomaiselle, joka välittää tiedon kyseisen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitus veloitetaan tekemään kirjallisesti seurannan vuoksi ja etukäteen siksi, että ympäristönsuojeluviranomainen voi tarvittaessa ohjeistaa käsittelystä tai kieltää sen. Kahden (2) kuukauden määräaika vastaa yleistä käytäntöä ja mahdollistaa viranomaiselle tarvittavan puuttumisajan.

9.LUKU Roskaantumisen ehkäiseminen

40 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Ulkona järjestettäviä yleisötilaisuuksia koskevat jätehuoltomääräykset perustuvat sekä roskaantumisen ehkäisemiseen että jätelain veloitteeseen asianmukaisesta jätehuollosta. Yleisötilaisuuden järjestäjä on jätelain 74 §:n mukaan vastuussa yleisötilaisuuden seurauksena roskaantuneen alueen siivoamisesta, jos roskaaja itse ei huolehdi siivoamisesta.

Määräyksessä yleisötilaisuuden järjestäjä veloitetaan huolehtimaan tilaisuuden jätehuollosta kokonaisuudessaan, ei pelkästään siivoamisesta. Veloite jätehuollosta huolehtimiseen on merkittävä toimenpide roskaantumisen ehkäisemiseksi, sillä sen perusteella tilaisuuden järjestäjän on hankittava alueelle tarpeeksi jätteastioita ja huolehdittava niiden tyhjentämisestä tarpeen mukaan. Myös lajittelu ja erilliskerääminen määrätään tilaisuuden järjestäjän vastuulle.

Jätteet on lähtökohtaisesti lajiteltava ja pidettävä toisistaan erillään myös yleisötilaisuudessa. Lajittelutarpeen määrittäminen tehdään eri jätelajien arvioidun syntymäärän perusteella, hyötyjätteid erilliskeräysveloitteita koskevan jätehuoltomääräysten 17 §:n mukaisesti. Samoin alueen siivous ja jätteastioiden tyhjennys on tehtävä lähtökohtaisesti vähintään päivittäin.

Yli 500 henkilön yleisötilaisuudesta on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Yli 5000 henkilön yleisötilaisuudesta on laadittava jätehuoltosuunnitelma ja esitettävä se kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vähintään kaksi viikkoa ennen tilaisuutta. Määräyksellä pyritään varmistamaan, että yleisötilaisuuksien järjestäjät jo etukäteen varautuisivat myös jätehuoltoon ja tarvittaessa eri jätelajien lajitteluun. Valvontaviranomaisella on mahdollisuus tarvittaessa ohjeistaa riittävän lajittelun järjestämisessä. Erillistä jätehuoltosuunnitelmaa ei kuitenkaan tarvitse laatia tilaisuuksista, jotka pidetään yleisötilaisuuksien järjestämiseen tarkoitettussa paikassa kuten konsertti- tai luentosalissa taikka messuhallissa, jos yleisötilaisuuden järjestäjä saa käyttää kiinteistöllä jo olevia jätehuoltopalveluita ja ne ovat riittävät kyseisen yleisötilaisuuden luonteeseen nähden.

Yleisötilaisuuden jätehuollon järjestämisessä on otettava lisäksi huomioon, mitä muiden viranomaisten ohjeet ja määräykset edellyttävät (mm. Poliisi, ympäristönsuojeluviranomainen, terveydensuojeluviranomainen, rakennusvalvonta ja pelastusviranomainen).

41 § Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla

Annetaan jätelain roskaamista koskevia säädöksiä (mm. roskaamiskielto) täsmentäviä määräyksiä. Vastaa aiempia määräyksiä.

10. LUKU Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet

42 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto

Jätehuoltomääräysten vaarallisia jätteitä koskevat määräykset velvoittavat myös elinkeinotoiminnan harjoittajia. Vaarallista jätettä koskevilla määräyksillä määrätään turvallisen jätehuollon käytännön järjestelyistä. Vastaavan sisältöiset määräykset ovat aiemmissakin jätehuoltomääräyksissä.

Vaarallisen jätteen varastoinnista väliaikaisessa paikassa voi aiheutua haittaa tai vaaraa ympäristölle ja terveydelle. Sen vuoksi jätehuoltomääräyksiin on sisällytetty väliaikaista varastointia koskeva määräys. Määräys enimmillään vuoden säilytysajasta koskee kaikkia kiinteistöjä, myös esimerkiksi päivittäistavarakaupissa sijaitsevia kerätyn sähkö- ja elektroniikkaromun säilytykseen tarkoitettuja jäteastioita tai kontteja, ja varmistaa osaltaan jätteen asianmukaista käsittelyä.

Kunnan on järjestettävä asumisessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto, mikäli vaarallisen jätteen määrä ei ole kohtuuton. Siten näissä toiminnoissa syntyvät vaaralliset jätteet määrätään toimitettavaksi kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan vastaanottoaikaan. Tuottajavastuunalaista sähkö- ja elektroniikkaromu sekä paristot ja akut määrätään toimitettavaksi tuottajan järjestämään vastaanottoaikaan. Lääkejätteet puolestaan tulee toimittaa apteekkiin, joka on tehnyt niiden vastaanottamisesta sopimuksen kunnan tai kunnallisen jäteyhtiön kanssa. Muissa toiminnoissa, kuten sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä kouluissa, syntyvät vaaralliset jätteet toimitetaan vastaanottajalle, jolla on lupa niiden vastaanottamiseen. Sama määräys koskee elinkeinotoiminnan harjoittajaa.

Mikäli kyseessä on merkittävä erä vaarallista jätettä, tulee sen toimittamisesta sopia vastaanottajan kanssa. Tällöin vastaanottaja voi varautua suuren jättemäärän turvalliseen käsittelyyn ja varastointiin. Ilmoituksen kautta kunta tai kunnallinen jäteyhtiö voi myös velvoittaa toimittamaan maa- ja metsätaloudessa syntyvät vaarallista jätettä olevat merkittävät erät toimitettavaksi muualle, jos käsittely ei kunnan jäteyhtiön järjestelmissä ole mahdollista.

Vaarallisen jätteen pakkaamisen osalta jäteasetuksessa on tarkat ohjeet, joihin näissä määräyksissä viitataan. Velvoittamalla alkuperäispakkauksen käyttämiseen pyritään varmistamaan vaarallisen jätteen asianmukainen pakkaaminen ja merkitseminen.

43 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöiltä

Määräyksessä annetaan ohjeet muulla kuin pientalokiinteistöllä olevan vaarallisen jätteen keräyspaikan järjestämisestä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä jätteiden pitoon erillään ja siten, ettei niihin ole pääsyä ilman kiinteistön haltijan valvontaa. Lisäksi painotetaan kiinteistön haltijan velvollisuutta tiedottaa keräyspaikan käyttäjiä sen asianmukaisesta ja turvallisesta käytöstä, jottei vaarallisten jätteiden keräämisestä aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

44 § Erityisjätteet

Erityisjäte veloitetaan erotettavaksi muista jätteistä ja keräämään asianmukaisesti. Jätteen haltijan on huolehdittava jätteen toimittamisesta asianmukaiseen vastaanotto- tai käsittelypaikkaan.

45 § Terveystuollon erityisjätteet

Terveystuollon erityisjäte on pakattava kuten muukin erityisjäte eli kestäviin ja tiiviisiin pakkauksiin. Terveystuollon vaarallisten jätteiden ja erityisjätteiden osalta tulee ottaa huomioon asiaa koskeva lainsäädäntö sekä kunnan muun määräyskokoelman määräykset aiheesta.

11. LUKU Muut määräykset

46 § Tiedottamisvelvoite

Nykymääräyksiä vastaava velvoite kiinteistön haltijalle muiden kiinteistön käyttäjien tiedottamiseen jätehuollon järjestelyistä. Tavoitteena on varmistaa kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaisen jätehuollon toteutuminen. Lisäksi on täsmennetty kiinteistön haltijan velvollisuutta ilmoittaa kunnalliselle jäteyhtiölle kiinteistön jätehuoltoa koskevista muutoksista. Tällaisia muutoksia ovat mm. astioiden tyhjennysrytmin muutos, astioiden paikan muutos ja laskutusosoitteen muutos.

47 § Jätehuoltomääräysten valvonta

Jätelain 24 §:ssä säädetään jätelain ja sen nojalla annettujen jätehuoltomääräysten valvonnasta. Valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen sekä alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus).

Jätehuoltomääräysten noudattamatta jättämisestä on määrätty laissa seuraamuksista. Rikkomuksia koskevat säädökset tulevat suoraan jätelaista (125 §, 126 §, 131 § ja 136 §).

Valvontaviranomainen kehottaa ensin määräysten rikkojaa korjaamaan toimintansa. Valvontaviranomainen voi myös lievissä tapauksissa antaa yksittäisen määräyksen tilanteen korjaamiseksi. Jos asianosainen ei noudata valvontaviranomaisen antamaa kehotusta, yksittäistä määräystä tai muuten laiminlyö velvollisuutensa olennaisilta osin tai muuten epäasiallisesti, tulee valvontaviranomaisen aloittaa hallintopakkomenettely asian lain mukaiseksi saattamiseksi. Jos kyseessä on jätehuoltomääräysten nojalla tai yksittäisenä määräyksenä annettu kielto tai määräys ja kyseessä on tahallisuus tai törkeä huolimattomuus, tulee valvontaviranomaisen tehdä asiassa tutkintapyyntö poliisille.

Lisäksi määräyksessä tuodaan ilmi, että jätehuoltomääräysten noudattamista seuraa kunnan jätehuoltoviranomainen siltä osin kuin on kyse kunnan jätehuollon järjestämisvastuulle kuuluvasta jätehuollosta.

48 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä

Jätelain 91 §:n mukaan jätehuoltomääräyksissä määrätty viranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen jätehuoltomääräysten noudattamisesta päätöksessä mainituin perustein. Poikkeamiselle on oltava erityinen syy. Poikkeaminen käsitellään hallintolain mukaisesti ja siihen haetaan muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Vastaava määräys kuin aiemmin. Mahdollistetaan jätehuoltomääräyksistä poikkeaminen ja määrätään, että toimivaltainen viranomainen poikkeuksen myöntämiseen on jätehuoltoviranomainen. Koska jätehuoltomääräykset ovat usein voimassa usean eri kunnan alueella, joilla kaikilla on oma ympäristönsuojeluviranomaisensa, on luontevaa, että poikkeuksen myöntävä viranomainen on jätehuoltoviranomainen. Tällöin poikkeusten myöntämisessä voidaan helpommin noudattaa samoja periaatteita koko soveltamisalueella. Paikallisten olosuhteiden huomioon ottamiseksi tehdään yhteistyötä paikallisen ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa.

49 § Voimaantulo

Määrätään ajankohta, jolloin jätehuoltomääräykset tulevat voimaan.

50 § Siirtymäsäännökset

Vuonna 2024 jätehuoltomääräysten päivityksen yhteydessä on lisätty siirtymäsäännös jätteen kuormaamis-aikaa (31 §) koskien, sillä osassa kuntien ympäristönsuojelumääräyksiä on annettu kuormaamis-aikaa koskevia määräyksiä.

Kunnan järjestämän saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksen eli kiinteistöjen jäteveisisäiliöiden tyhjen-nyspalvelun käynnistymisen aikataulu ei ole jätehuoltomääräysten päivittämisen aikaan 2024 vielä tiedossa. Siirtymäsäännöksessä on viitattu muutosvaihetta koskevaan määräyspykälään.